Դ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1127 — ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 7 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1887 — (Ն. Տ.) 19 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1887 — 1 ՑԼՓԼՐ 1305

20 ՓԱՐԱ (ՄԾՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

ԱՌԱՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ (ՄԾՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

ԳԻՆԸ ԱՆՓՈՓՈԽԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան	դահեկան արծաթ	160
» » Վեցամսեայ	» »	80
» » Եռամսեայ	» »	40
Գառառաց » Եւ տեղական թղթատարով տարեկան	» »	240
Գառառաց համար եւ տեղական թղթատարով վեցամսեայ	» »	120
Օտար երկիրներ, տարեկան	Ֆրանք	56
» » վեցամսեայ	»	28

Գումարը զրկուած դրամոյ համար ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է. Խմբագրութեան զրկուած նամակ կամ գրութիւն եւ չտպուիր։

Les annonces sont reçues à l'Eastern Agency place Karaköy Befrmen-Han à Constantinople

Կ. ՊՈԼԻՍ, 7 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, 1887

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Աւստրիոյ գլխաւոր լրագրաց երկուքն, արտաքին գործոց նախարարութեան բերան Ֆրէմդենպլատ և Դաւաֆֆէ Կոմսին բերան Բրէմէ կը յայտարարեն թէ Պուլկարիոյ վիճակը շատ փոխուած չէ նոր Սոպրանյէին ընտրութեամբը։ Ֆրէմդենպլատ կ'ըսէ. «Կը վախնանք թէ պուլկար Կառավարութեան ձեռք բերած ստուար մեծամասնութիւնը բաւական չպիտի լինի ապահովելու իր պաշտօնավարութեան յարատեւութիւնը, կամ Պուլկարիոյ խորհրդարանական առաջիկայ տարին խռովութիւններէ զերծ կացուցանելու։»

Բրէմէ կը դիտէ թէ պուլկար Կառավարութեան խորհրդարանական մեծամասնութիւնը շատ սուղ գնուած է, քանի որ 25 հոգիք կորած են ընտրութեանց մէջ, 35 անձինք ծանրապէս վիրաւորուած են, և անհամար մարդիկ չարաչար գանակոծուած են։ Բրէմէ կը պարսաւէ ընդդիմադիր կուսակցութիւնը խռովութիւններ յառաջ բերելուն համար, բայց նաև պահարակելի կը գտնէ Կառավարութեան ընթացքն՝ անգութ ահաբեկութեամբ մը իւր հակառակորդները ճնշելուն համար։ Բրէմէ կը յարէ.

«Պուլկարիոյ տիրող կուսակցութեան դէմ Ռուսերուն ըրած այն յանդիմանութիւն թէ խիստ բռնութիւն մ'ի գործ կը դնէ՝ չատ հիմնաւոր թուի լինել։ Ֆէրտինանտ Իշխան ո՛և է օգուտ չպիտի քաղէ սոյն ընտրութենէ։ Ի փոխանակ կուսակցութիւններէ վեր կենալու, լոկ կուսակցապետի մը դերը կատարեց։ Թափուած արիւնն ընդ երկար պիտի մնայ արգելք կուսակցութեանց հաշտութեան, և, ի մի բան, Պուլկարիոյ կառավարական իմբակը ինդակցութեան արժանի չէ իւր այս ընտրական բռնի յաղթութեան համար։»

Այս դիտողութեանց վրայ Թայմսին Վիէննայի Թղթակիցն իւր կողմէ կ'աւելցնէ.

«Երբ Աւստրիոյ Նախարարապետի մը պաշտօնական թերթը կը պարսաւէ Կառավարութիւն մը զինեալ խռովարարներ զինուորական զօրութեամբ ի կարգ ածելուն համար, մարդ կրնայ հարցուցնել թէ ի՞նչ պիտի պատահէր Աւստրիոյ մէջ իսկ եթէ յեղափոխական ամբոխներ յարձակէին Դաւաֆֆէ Կոմսին կուսակցայ վրայ, վռնտէին զանոնք ընտրական կայաններէն, և կրակ ընէին ոտիկանութեան վրայ։ Ֆերտինանտ Իշխանին վրայ Բրէմէի ընծայածութիւնն աւելի բանաւոր է։ Զի Իշխանն երբեւ սահմանագրական Վեհապետ մոռցաւ իւր պարտաւորութիւն երբ պատդամէն հնորհակալ եղաւ ամբոխին որ ուրախութիւն կը յայտներ Պ. Սդամպուլովի յաղթութեան համար։ Վիէննայի կառավարական երկուց լրագրաց այս դիտողութիւններէ կը հետեւի թէ ո՛րչափ անվստահութեամբ կը դիտուին արեւելեան Եւրոպոյ մէջ խորհրդարանական դրութիւնը ու սովորութիւնը՝ երբեւ միջոց հանրային կարծիքն ստուգելու, կամ Կառավարութեան մը իշխանութիւնն ամրացնելու։—Պ. Ռիդիչ բոլորովին յաղթութեան Սերպիոյ Սբուփշտինային ընտրութեանց մէջ, բայց պաշտօնի վրայ կը մնայ զի ամէն ոք համոզուած է թէ առ այժմ ո՛չ ոք Պ. Ռիսդիչէ աւելի ճարտարութեամբ կրնայ գործածել ընտրական մեքենան։ Ընդհակառակն, Պ. Սդամպուլով ջանջախիչ յաղթութիւն մը կը վաստրկի, բայց իւր պաշտօնավարութեան յարատեւութիւնն երկբայելի է. զի կը կասկածուի որ եթէ տապալի, երեն յաղթող ո՛և է անձ կրնայ երեն՝ չափ ջորդող ո՛և է անձ կրնայ երեն՝ չափ ստուար մեծամասնութիւն մը չահիլ։ Ուրեմն, այս արեւելեան երկրաց մէջ՝ ուր որ գործադիր իշխանութիւնը զօրեղ է, Կառավարութիւնը միշտ ապահովապէս կը ստանայ մեծամասնութիւն մը։ իսկ ուր որ կուսակցութիւնը շատ են և գործադիր իշխանութիւնն հետեւապէս տկար, Կառավարութիւնը մեծամասնութիւն մը չահելու հոգ պէտք չէ տանի, զի խմբակ մը ուրիշ խմբակի մը դէմ հանելով ինք կրնայ կանգուն մնալ իշխանութեան վրայ։

Ֆրէմդենպլատ ալ կ'ընէ Դաւաֆֆէ Կոմսն Աւստրիա։

Պուլկարական ընտրութեանց առթիւ տեղի ունեցած ծանր անկարգութիւնը և արիւնհեղութիւնը ռուս մամլոյն առիթ կուտան վերստին ճառելու Պուլկարիոյ այժմեան Կառավարութեան ապօրինութեան վրայ։ Ժուրնալ դը Սէն Բեթերսպուրկ ընտրական կարգադրութիւն չի տար այս ընտրութեանց. «զի պուլկար Կառավարութիւնն յաջողած է լոկ բռնի զօրութեամբ, և ի ձեռն ոստիկանութեան, որ վերջերս ստացած էր բիր գործածելու ազնիւ վարժութիւնն»։ «Ընտրութեան այս կեղծիք քալ մ'իսկ չի յառաջացներ պուլկարական խնդրոյն լուծումը»։

Կ. Պոլսէ կը հեռագրուի առ Թայմս թէ Արեւ. Բուլգարիի կողմերը բազմաթիւ ռուս դրօշակայաց երեւման պատճառաւ խիստ հրամաններ տրուած են Մակեդոնիոյ զինուորական իշխանութեանց՝ սահմանագլխոց վրայ լաւ հսկելու։

—Վիէննայէ կը հեռագրուի նոյն թերթին.

«Պուլկարիոյ կողմէն վերստին յայտնուեցաւ Բ. Դրան թէ Ֆերտինանտ Իշխան ընտրուած էր զի մեծ Տէրութիւնք չէին կրցած հաւանութիւն ընտրելոյ մը վրայ։ Եթէ Ֆերտինանտ Իշխանին հրաւիրուի մեկնիլ Պուլկարիայէն, այս հրաման պիտի գործադրուի, երբ Տէրութիւնք կարենան վերջապէս ցոյց տալ ուրիշ ընտրելի մը։ Տրդ. Սդրանգի, արտաքին գործոց նախարարը, ծանուցագիր մ'ուղղելով առ Տրդ. Վուլքովիչ, Կ. Պոլսոյ պուլկար դեսպանին, սա մասը կը խօսի.

«Պերլինի Դաւանագիրն ստորագրող «Տէրութիւնքս նպատակն այն չէր որ «Պուլկարիա անիշխանութեան վիճակի «մը մէջ իյնար, և Իշխան մ'ընտրելով «մեք ո՛չ միայն մեր դաշնագրական ի«րաւանց համեմատ գործեցինք, այլ «նաեւ այն իրաւանց համեմատ զոր ու«նի ամէն Պետութիւն՝ իւր կառա«վարութեան գործն ինք անօրինե«լու։ Մեր Իշխանին ընտրութիւնը վա«ւերացնելու մասին պաշտպան Տէրու«թեան ունեցած առանձնաշնորհումը «պէտք է մեկնուի ողջմտութեան կա«նոնաց համեմատ։ Զենք կրնար կա«ռավարութենէ զուրկ մնալ քանի «Եւրոպոյ դահլիճները տարակար«ծիք են եւ չեն կարող վեհապետ«մը յանձնարարել մեզ։ Պուլկա«րիա կը նեմանի հիւանդի մը որ պար«տաւոր է իւր բժշկաց կողմէ յանձ«նարարեալ կերակուրը միայն ուտել։ «Բայց եթէ բժիշկներն անհամաձայն «են տրուելիք ուտեստին վրայ, հի«ւանդը պարտաւոր չէ անօթի մեռ«նիլ։ Նա պարտի հնազանդիլ ինքնա«պահպանութեան բնազդին, և կրցածն «ուտել ինքնին։ Պատրաստ էինք ընտ«րել մեր պաշտպաններու կողմէ նշա«նակեալ ո՛և է ընտրելի։ Ո՛չ մէկ ընտ«րելի ցոյց տրուեցաւ մեզ, որով հար«կադրեցանք մեք մեզէն ընտրել Իշ«խան մը. և արդ կ'ըսենք թէ մերժել «մեր ընտրած Իշխանն՝ առանց ուրիշ «մը ցոյց տալու, պարզապէս խաղալ «է մեզ հետ, կամ խորհուրդ տալ մեզ «որ մեր երկիրն անիշխանութեան «յանձնենք։»

—Պերլինէ կը հեռագրուի թէ մեծ քանակութեամբը բէվոլվերներ և ռազմամթերք զրկուած են Պերլինէ ի Պուլկարիա, յանձնարարութեամբ Սոֆիայի Կառավարութեան, որ վճարած է անոնց դրամը։

Պ. Սդամպուլով, պատասխանելով խուռն բազմութեան մը որ ուրախութիւն կը յայտներ Կառավարութեան ընտրական յաղթանակին համար, ըսաւ թէ ընտրութիւնը դրէթէ ամէն ուրեք նպաստաւոր են Կառավարութեան բաղաքականութեան, և բաց առեալ քանի մը տեղեր, ուր օտար Տէրութեան մը գործակալը խռովութիւն դրդռած են։ Ամբոխն այս վերջին խօսքերու պատասխանեց «Անկցի՛ Ռուսն, անկցի՛ Ռուսական մարդիկ» աղաղակաւ։

Թայմսին Վիէննայի Թղթակիցը կը հեռագրէ.

«Այս ընտրութեանց բարոյական ազդեցութիւնը պիտի նուազի ձեռնպահներուն բազմութեան պատճառաւ։ Անշուշտ շատ տեղեր ժողովուրդը կը դար թէ կառավարութեան ընարելիք ապահովապէս պիտի ընտրուէին, և չփութաց քուէտուփին ներկայանալ։ Բայց դէշ նշան մ'է որ Սոֆիայի բազմամարդ շրջանակներուն մէջ իսկ միայն 3.039 քուէներ տրուած են։ Պուլկարիոյ մէջ քուէարկութեան վայրերը շատ հեռի են իրարմէ։ Աւյդեկութիւն ժամանակ է, երբ գիւղացիք շատ մը գործ ունին կատարել, որով կիրակնօրեայ հանգիստն յոյժ թանկագին է իրենց։ Այս ամէն պատճառներս ի հաշիւ առնելով հանդերձ, և լիւելով թէ Կառավարութիւնն որպիսի ջերմագին հրաւէր մը կարդացած էր ժողովրդեան՝ բացորոշ քուէ մը տալու ի նը պաստ իւր արդի վարիչներուն, կը տեսնենք թէ արդիւնքը վհատեցուցիչ է։ Վիէննա եկած հեռագրերուն նայելով, բովանդակ ժողովրդեան մէկ չորրորդէն քիչ աւելի մաս մը քուէ տուած է ի նպաստ Կառավարութեան։

«Կամ գիւղացի ընտրողք չեն հասկցած այս ընտրութեան ծանր նշանակութիւնը Պուլկարաց համար, և կամ անտարբեր էին, յորմէ պարտինք մակաբերել թէ Ազգային Ազատական Կուսակցութեան աշխատութեանց մէկ մեծ մասն ապարդիւն մնացած է։ Ռուսք հիմա պիտի ըսեն թէ քուէարկութենէ ետ կեցող մարդիկ հակառակորդ էին Պուլկարիոյ արդի Կառավարութեան, և սա ճշմարիտ կը թուի թէ այսպիսի ճգնաժամի մը մէջ ամենայն ազդութեամբ Կառավարութեան կողմը չբռնողներ՝ եթէ հակառակորդ չեն անոր՝ բայց տրամադիր են անոր հակառակորդ հանդիսանալու յառաջիկային։ Նախարարութիւնը սխալ մը գործեց չաւելցնելով բուէտուփերն, որպէս զի գիւղացին առանց յոգնութեան կարենար տալ իւր քուէն։ Բանի որ ընտրողաց երկու երրորդին կարծիքը չէ յայտնուած, արդի Կառավարութեան դիրքը գոհացուցիչ չի կրնար համարուիլ։

«Այնու հանդերձ, իրողութիւն մ'է թէ հանրային դրօշոց նկատմամբ անտարբեր չեղող Պուլկարաց մէջ Կառավարութեան կուսակիցք ստուար մեծամասնութիւն են։ Զարմանալի կրնայ թուիլ որ իբր քսան և հինգ ընտրական շրջանակներ տակաւին հաւատք ունին Պ. Զանկովի վրայ։ Բայց այդ մարդու օտարազգի դաշնակիցք մեծաքանակ դրամ ունին իրենց տրամադրութեան ներքեւ։ Մեծ չանքեր ըրած են խռովութիւններ գրդռելու համար, բայց հինգ տեղ միայն յաջողած են, ուր անկարգութիւնը շուտով զսպուած է զինուորական զօրութեամբ. Պ. Ռատոսլաւով (որ ինքն իսկ չէ ընտրուած,) շատ դէշ ինկաւ այս ընտրութեանց մէջ, և անշուշտ հաստատած պէտք է լինի արդէն թէ ծանր սխալ մը գործած էր ապստամբելով Պ. Սդամպուլովի դէմ։ Հէնկ հաշտութիւն կը խնդրէ եղեր, բայց Պ. Սդամպուլով, սուստ մեծամասնութեամբ մը զօրացած, պայմաններ կը դնէ եղեր։»

ԱՍԻԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Հնդիկ Նախկին Իշխան Ցուլիբ Սինգ և աֆղան Շէր-Ալի Ձէմալ-Էտ Ցին, երկուքն ալ ի Ռուսիա ապաստանած, «Յայտարարութիւն առ բնիկ ժողովուրդս Հնդկաստանի» անուամբ յեղափոխական յայտարարութիւն մը հանեցին, հնդկերէն, անգլերէն և ֆրանսերէն լեզուովք, որ սակէս կը սկսի.

«Եղբարք.

«Երկար ժամանակէ հետէ սպասուած վճռական ճգնաժամը մօտայուտ է արդ։ Կը մօտենայ ժամն ուր «ձեր աքսորեալ պետեր պիտի հրաւիրեն զձեզ սրբել անգլիացի մարդամբեռնայից ձեզ կրել տուած նախատինքներն։ Ապահով ենք թէ սիրով պիտի «պատասխանէք այս հրաւէրիս, իբրեւ «հաւատարիմ հպատակներ և իբրեւ «դիւցազններ։

«Մեք որ պատիւ ունինք այս բարեբաստիկ առթիւ ձեզ խօսելու, կարպետներն ենք ձեզ առաջնորդելու «կոչուած մարդոց, որք այս պահուս «դիւանագիտական միջոցաւ կ'աշխատին ձեր դատին շահիլ Եւրոպեան «քանի մը Տէրութեանց հանգրանքն, «որպէս զի անպաշտպան և անպատրաստ չգտնուիք երբ հնչէ փոանդի «ժամը։»

Յայտարարութեան հեղինակները կը հաստատեն թէ մեծ Տէրութեան մը նիւթական և բարոյական աջակցութիւնը շահուած է հնդկային դատին։

Կը յարեն թէ չեն ուզեր «մեղապարտ արարքներով փոանգելի չեղողութիւնն այն մեծ Տէրութեան որոյ դրօշին կը ծառայեն»։ Բայց որոշած են ամէն բան ընել ի բարերարում իրենց հայրենակցաց վիճակին։ Կը ծանուցանեն թէ դրամական լիառատ միջոցներ ունին, որոց շնորհիւ կարող պիտի լինին ի մօտոյ գործակալներ ղրկել ի Հնդկաստան, գաղտնապէս քարոզելու համար սուրբ պատերազմն ընդդէմ բռնակալաց և ապստամբաց։

Յայտարարութիւնը կը վերջանայ սա բառերով.

«Ընկ կը Անգլիական Հնդկաստանի։

«Թօթափեցէք ձեր թմրութիւն։

«ցոյց տուէք աշխարհի թէ չէք ուզեր «ալ ձեզ ի՛նքնիս վաճառականաց և «գերի՝ անգլիացի կառավարչաց։ Ցի«չեցէ՛ք նախատինքներն ու անարգանք«ները զոր Անգլիացիք կրել տուին «ձեզ և ձեր եղբարց՝ հնդկային երկրի։ «Վրայ իրենց ոսոր դնելէն ցայսօր։ Ցի«չեցէ՛ք այս ամէն անիրաւութիւններ, «երբ ժամն հասնի կարգադրելու այս «բռնակալաց հաշիւն։ Այսօրուընէ պատ«րաստուեցէ՛ք անհուսափելի պայքա«րին զոր ունիք մղել, և որոյ վախ«ճանը պէտք է լինի ձեր վրայ իշխող «ներուն կատարեալ պարտութիւնն և «ընկճիլդ կորուստն։

«Ի՞նչ եղէք հայրենեաց համար, և «Աստուած պաշտպանէ իրաւունքն ու «արդարութիւնն։»

Այս հեռաբերբաշարժ պաշտօնագիրը Մոսքուայէ ուղղուած է սեպտ. 29 թուով, և կը կրէ ռա ստորագրութիւն։

«Գործադիր Մասնախումբ Հնդկաստանի ազատարար Ընկերութեան»։

Ցուլիբ Սինգ նամակ մ'ուղղեց Հնդկաստանի բնիկ լեզուներով հրատարակեալ լրագրաց գլխաւորներուն, որով կը յայտնէ անգլ. Կառավարութեան դէմ իւր դանգատներ, և իւր այժմեան դիրքը հանդէպ Հնդկաստանի Կառավարութեան։

Ցուլիբ Սինգ կը պատմէ թէ իւր Անգլիայէն Հնդկաստան երթալու համար մեկնելէն առաջ Սըր Օուըն Պրէն այցելց կինք, Հնդկաստանի նախարարութեան կողմէ, եւ առաջարկեց 50 հազար անգլ. ոսկի, անգլիական կառավարութեան դէմ իւր պահանջմանց ի կարգադրութիւն, պայմանաւ որ Հնդկաստան վերադառնալու գաղափարէն բոլորովին հրաժարի։ Ցուլիբ Սինգ ծիծաղեր է այս առաջարկիս վրայ։ Յետոյ, Ասէնի մէջ ձերբակալուելուն վրայ, իւր հաւատարմութիւն փոխուեր է իւր ցեղին թշնամեաց դէմ բուռն ատելութեան՝ զի առաջին անգամ լինելով տեսեր է յանիսամ թէ որչափ եւս մարդ մը հաւատարիմ մնայ բրնտանեան կառավարութեան, վերջնական վարձատրութիւն է նրաստութիւն, անարդութիւն և բանտարկութիւն, այլ ո՛չ արդարութիւն։

Ցուլիբ Սինգ կը յարէ թէ իւր յԱսէն գտնուած միջոցին երկար թղթակցութիւն մ'ունեցաւ հնդկի կառավարութեան հետ։ Ի վերջոյ հեռագրեց առ Թագուհին, հրապարակային դատաստան խնդրելով, և առ Փոխարքայն, հարցուցնելով թէ Կառավարութիւնը կը վճարէ՞ իւր փաստաբանաց ծախքն եթէ գան իւր քով յԱսէն։ Երկուքէն ալ անպատասխաններ ստացաւ։ Ապա հեռագրեց՝ մերժելով իւր երկրին գրաւման դաշնակցութիւնն որ իրմէ կորզուած էր մինչ 11 տարեկան էր ինք։ Ասոր վրայ Բարլիզ վերադարձաւ իբրեւ անկախ վեհապետ՝ իւր երկրին իւր անխեղճ պահպանին ձեռքէն կորզելու համար ամէն ազատութեամբ։

Ի Բարլիզ դտնուած միջոցին, խնամով քննեց իւր դանգատներ, ինչպէս և Հնդկաստանէն Անգլիոյ բազմաթիւ զոհերուն կողմէ ստացած դանդատներն, և հանդիսաւոր որոշում մ'ըրաւ իւր կենաց մնացեալ մասը նուիրելու իւր երկրին ազատման յանգլիական լուծէ։

Ցուլիբ Սինգ կը հաստատեն թէ այժմ բոլորովին Ռուսիոյ տրամադրութեան ներքեւ դրած է ինքզինք, և կ'ենդանի թէ իւր նոր Վեհապետին՝ Զարին պիտի ծառայէ իւր բոլոր հոգւով ու մարմնով, առանց նիւթական վարձատրութիւն փնտռելու։ զի իւր հնդիկ հաւատարիմ հպատակներ և հարենակիցներ հոգացած են իւր պէտքերը։ Կը խոստովանի թէ իւր յԱնգլիա քնակութեան 32 տարուոյ միջոցին ամէն յարգանք վայելած է. բայց կ'ըսէ թէ բաւական փոխարինութիւն մը չէ այդ թագաւորութեան մը և անձնական անհուն հարստութեան մը կորստեան համար։ Կը բաղդատէ անգլիական իշխանութիւնն և ռուսական իշխանութիւնը։ Կը հարուածէ անգլիական իշխանութիւնն, և Հնդկաստանի աշխարհակալութիւնը կը նկատէ ապացոյց անգլիական նենգամտութեան, խաբդախութեան, բռնակալութեան և երդմնադրժութեան։

Թէպէտ կարկաղալի թղթակիցը, յիշելով Ցուլիբ Սինգի այս նամակ, որ Հնդկաստանի անհամար բնիկ լրագրաց նիւթ կը ժառայարէ անգլիական տիրապետութիւնը հարուածելու, քաղաքական հարկ մը կը տեսնէ լրագրական դրաբնութիւն հաստատելու Հնդկաստանի մէջ, և խոտ պատրիոտիզմ՝ սահմանելու այն բնիկ լրագրաց դէմ, որք ապստամբական հրատարակութիւններ կ'ընեն։

ԱՌՈՒԵՒԻ ԹՇՈՒԱՌՈՒԹԻՒՆ Ի ՎԻԷՆՆԱ

Սարսափելի յայտնութիւն մ'եղաւ ի Վիէննա։

Բրէմէ, Վիէննայի կարեւորագոյն լրագրաց մին, կարդ մը յօդուածովք ուշադրութիւն հրաւիրեց մայրաքաղաքին նախակրթարանաց բազմութիւնաց գրագիտաց՝ ՀԵՌՈՒԹԵՒՆ վրայ։ Իրենց ծնողաց ազդաութեան պատճառաւ, այս խեղճ փոքրիկ արարածներէ շատերը յաճախ՝ եթէ ոչ ամէն օր՝ անօթի կը մնան։

«Ի Վիէննա գպրոց յաճախող սովատանջ տղայոց թիւն 1,500է պակաս «չէ։ Շատեր ուրիշ մասնդ չեն սատ«նար բայց եթէ չոր հաց անբաւական «քանակութեամբ, և մերթ ընդ մերթ «ալ անիւղ ապուր կամ նոզկալի սուրճ «մը։ որ ձմեռն իբր թէ զիրենք կը «տարբնէ։ Բայց խիստ շատեր ալ ամ«բողջ օրը չեն սատնար այլչափն իսկ։ «Օրեր կ'անցուցեն բերանին բան չդը«ռած, և դասարանաց մէջ քաղցէ նը«ւաղեալ կ'ինան։»

Բրէմէի խմբագիրը կրցած է համրել երկու սեռէ 119 աշակերտներ, որք ցերեկը բան չեն ուտեր. 324 աշակերտներ ալ մերթ բան մը կ'ուտեն, մերթ բան չեն դտներ. 266 աշակերտներ առտուն կտոր մը հաց միայն կ'ընդունին. 18կը ցերեկը տաք բան չեն ուտեր, և 400 աշակերտաց առաւօտեն մինչեւ երեկոյ միակ սընունդն է հաց և սուրճ, կամ բանջարեղէններ։

Վարժապետք կը հաստատեն թէ այս թշուառութիւն կ'ուեւնայ ձմեռն, եւ կը լիշեն դպրոց մը ուր սովատանջ տղայոց սովորական թիւը 400է աւելի է։ Վարժապետք կը լիշեցնեն նաև թէ բաւական անդրեան պակասութեամբ, հարիւրաւոր խեղճ տղայք չեն կրնար օգտիլ դասերէն. անոնց ձեռքերը կը դողան գիր գրած ժամանակ. շատեր ալ դասաւանդութեան միջոցին կը հառաչեն անօթութենէ մղեալ։ Վերջապէս, այս քննութեամբ ապացուցուած է թէ շատ մը ծնողք երբենց տղայոց օրն կը խլցնեն զանոնք տանջող անօթութիւնը մոռցնելու համար, որով շատ մը տղայք արբեցութենէ թմրեալ վիճակի մէջ դպրոց կը յաճախեն։

Այս սրտայոյզ յայտնութիւնը բուռն տպաւորութիւն մ'ըրին Վիէննայի հասարակութեան վրայ։ Անմիջապէս հանգանակութիւն բացուեցաւ, կերդրոնական մասուկ մը հաստատելու համար, որոյ արդեամբ ցորեկը ճաշ մը պիտի տրուի ամենէն աւելի կարօտ տղայոց, ինչպէս կայ յԱնգլիա, ուր օրական բէնա մը (18 ֆրանք) վճարող ամէն տղայք հասարակային սեղանէ մը անդարձ ճաշ կ'ընդունին ցերեկը, շատ տղայք ալ՝ բոլորովին ձրի

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վերջնապէս որոշուած է երկաթուղոյ նորանոր և բազմաթիւ գծեր հաստատել Ռուսիոյ այլ և այլ կողմերը, մասնաւանդ Սկպերիոյ և Կեդր. Ասիոյ կողմերն և Զինական սահմանագլխի վրայ։ Լոկ գիծերու շինութեան ծախքը նշանակուած է 28 միլիոն 800.000 ռուբլի, իսկ երկաթուղոյ այլ և այլ պիտոյից հետ միասին 32.313.557 ռուբլի։

—Ռուսիոյ ներքին գործոց նախարարութեան 1887ի հաշուեցուցակի մէջ եկեղեցաց կառուցման համար նշանակուած էր 200.000 ռուբլի ծախք. իսկ կղերականաց համար 70.000 ռուբլի։ Յառաջիկայ տարուան համար, ըստ որոշման ներքին գործոց նախարարութեան, այդ ծախուց քանակը պիտի բազմապատկի. այսպէս 1888ին ռուսական եկեղեցիներու կառուցման համար կառավարութեան գանձը պիտի վճարէ 450.000 ռուբլի, իսկ կղերականաց համար 100.000։

—Ռուս կառավարութեան 1887ի տարեջին ամփոփուն եկամուտ եղած է 316 միլիոն 793.147 ռուբլի, մինչդեռ նախորդ տարուոյ տարեջին վեցամսեակին եկամուտն եղած է 290.204.303 ռուբլի։

—Պետերբուրգ գլխաւոր քաղաքաց մէջ գերման ոստիկանութիւնը ռուսական հիւպատոսաց հետ միասին կը փնտռէ անդգանուած ռուս հպատակներն և կ'արձանագրէ նոցա անունները։ Սոյն ձեռնարկի նպատակն մինչեւ այժմ անորոշ է։

—Թայմսի է Ռուս կառավարութիւնն ի վարուց կը ջանայ զօրաւոր ազդեցութիւն մը հաստատել Հալեչանցիի մէջ։ և այս նպատակաւ արդէն ռուսական վարքերկ դաղթականութիւն մը կազմած է այնտեղ։ Աշխով անուն երեւելի Կազակն որ մի քանի անգամ ռուսեր փոխադրած էր ի Հալեչանցի, այժմ վերադարձ մի քանի հարիւր Կազակներով Ռուսիայէ ուղեւորեցաւ Հալեչաց երկիրն։ Նովչէ Վէրեֆի հռչակաւոր թղթակիցն Մալչանով, կը ծանուցանէ թէ Իսպանիոյ դաւադրութիւն մը սարքած են Աշխովի դէմ Հալեչանցիի մէջ։

—Ռուս լրագրներէն ոմանք կը ծանուցանեն թէ կրթական նոր օրինաց սեղմմամբ կառավարութիւն ի նկատ ունի ժողովրդի շահն։ Կառավարութիւնը կը տեսնէ թէ ժողովրդեան բոլոր զաւակներն ուսման երթալով քիչ յետոյ կ'սկսին զզուանք զգալ դէպ յերկրագործութիւն և առհասարակ գիւղացիի կեանքն։ Ուսման սկզբն տիպայ չեն յաջողիր օրինաւոր գործի տէր լինիլ և այդպէսով կը թշուառանան բոլորովին և կը պատրաստեն թշուառ ու չքաւոր սերունդ մը։

ՊՕՂՈՍ Յ. ՑԻՆՁԻՐԱՆԵԱՆ

ՄՇՏՆՋԵՆԱԼԻՈՐ

ՏԱՐԵՑՈՅՑ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ

(Հարիւրամեայ տարեգիրք)

Բովանդակութիւն.— Նախարան. —Մեծ շրջանի մը (352 տարի) տարեգիրք. —Ազգասոնք՝ յորս նշանակեալ են ամէն տարուոյ շարժական տօներն, մինչեւ ներն (օրական եւ շարժական) եւ հայտանիք. —Հրնարք. —Եօթներեակք. —Կրկնակք. —Ամսոյ տասոյն քանին է. —Ամսամուտ. —Օրագիտ. —Անդրէ տաեան ծայնդիտ. —Ազիւակ Գասպար-Արտաչէզի. —Պարզաստեղիր օրացոյց՝ հնդերձ չարժական մասամբք աւուրց։

Յորմէ լրամշակիմ պարագայից մէջ՝ ինչ կրնան օգտակար ամէն կարգի ազգային եւ մասնաւորապէս ԸՆՏԱՆԵՔ, եւ որ կրնայ ծառայել նաեւ իբրեւ օրատետար գործ ինչ տեսնելոյ, գրատեսելոյ, վարժարանաց ելն։

Վաճառման կեդրոնատեղին է Դաւթեան գրատուն, Զաքարիայի-Եօգուրտ, թիւ 20։ Գին 5 դահեկան։

1174 6—8

ԱՌԱՋՆՈՐԴ

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ ԳԱՂԻԵՐԻՆ ԼԵԶՈՒԻ

Խ. ՍԻՄՕՆԵԱՆ

Վա՜ղբարեալ մանուկներ Խաչերս Ազգ. Վարչ.

Այս գասագիրքն իւր դիւրասոյց մէթոտին և ընթեռնլի հատուածոց ընտրութեան կողմանէ ընդհանուր հաւանութեան արժանացած եւ մեծ գատ է մայրաքաղաքիս եւ գաւառաց գրեթէ բոլոր դպրոցաց մէջ։ Ըստ միացութեան գաղղ. լեզուի ձեռնհաս ուսուցչաց՝ անհրաժեշտ դասագիրքն է առ մեզ գաղղիերէնէ ի հայ լեզու թարգմանութեան վարժութեան համար եւ ընտիր առաջնորդ մ'է նորավարժ հայ մանկան գաղղերէն լեզուի նախնական արդեց դիւրութեամբ ընտրեալ։ Կեդրոնատեղին է Պիպլիոթեան դրատունն ի Ցակոբեան խան, կը գտնուի եւ այլ գրավաճառաց քով։

Գինն է 3 դահեկան

1120 10—12

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՓԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

Հանդերձ Հայերէն բացատրութեամբք

Յօրինեաց ԵՂԻՇԱՁԱՐ ՄՈՒՐՃԱՆԵԱՆ

Երիցուր Տպ-էր-Բիւն

Փնտռուած եւ խիստ ճոխացած Լարուսի ընկերցողին Վրայ

Ազգային Կեդր. Վարչութեան Պատուոյն Ժողովոյ կողմէ, ընտրեալ դասագրոց մէջ Ֆրանսերէն լեզուի Փերակոնութեան այս ՄԻԱԿ դասագիրքն կը վաճառուի ի գին 6 դրուշի։

Կեդրոնատեղին է Պատրիարքական Գրատունը, Կ. Պոլիս, Ցակոբեան խան, թիւ 14

1171 8—10

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՆՈՐ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն այս առուր համար ի նիստ հրաւիրած լինելով Նորընտիր Քաղաքական Ժողովոյ անդամներն, այս հրաւէրին անձամբ պատասխանած էին Վսեմ. Իշխան էֆէնտի Զարեան, Մեծ. Դաբրիէլ էֆէնտի Գաբրիէլեան, Մեծ. Կարապետ էֆէնտի Հաղարեան, Մեծ. Կարապետ էֆէնտի Գաբամաճեան և Մեծ. Կարապետ էֆէնտի Սրվաճեան։ Միւս անդամներէ ոմանք իրենց քուէն զրկած էին դիւանի կազմութեան համար և ոմանք ալ իրենց բացակայութիւնը ծանուցած էին կանխաւ։

Ներկայք փափաք յայտնելով որ դիւանի ընտրութեան գործողութիւնը ժողովականաց ամբողջին ներկայութեամբ կատարուի, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր հետ խորհրդակցութեամբ՝ որոշեցին յառաջիկայ երկուշաբթի առաւօտ վերսին ի նիստ գումարել ի Խորհրդարան Ղալաթիոյ։

Արժ. Վահան վարդապետ Ֆ. Մինասեան Նախընթաց օր Կրօնական ժողովոյ մատոյց տեղեկագիր մը որ իւր ի Կորնթոս ըրած այցելութեան արդիւնքը կը պարունակէր։ Ժողովը շնորհակալութիւն յայտնեց Ֆ. Վահան վարդապետին և որոշեց այդ տեղեկագիրը Խառն Ժողովոյ ներկայել։

Կը լսենք թէ Ազգ. Վարչութիւնը մտադիր է շրջուն այցելու հովուութեան պաշտօն մը հաստատել Միջերկրականի կղզեաց, Կորնթոսի և հելլենական այլ քաղաքներու համար ուր բնակող ազգայինը զրկուած են հոգեւոր մխիթարութենէ։

ԷՋՄԻԱԾՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Էջմիածնէն կը գրեն մեզ.

Վեհ. Կաթողիկոսը սեպտեմբերի 15ին երեքշաբթի երեկոյ Բիւրականի ամարանոցէն Էջմիածնայ Վեհարանը դարձաւ։ Սինոդի անդամներէն Ներսէս, Սարգիս և Մամբրէ եպիսկոպոսներն յատկապէս գնացեր էին Վեհ. Հայրապետին ընկերանալու։ Միաբանութիւն և ճեմարանի ուսուցիչք և աշակերտք, և Վաղարշապատի իշխանութիւնք և դիմաւորեցին զնա, և յայտնի առաւօտուն ներկայացան ի համբոյր Աջոյն։ Իւրաքանչիւր խմբի յատուկ յանձնարարութիւններ ըրաւ իրենց պարտուց վերաբերմամբ։ Վեհ. Կաթողիկոսի հանգիստն և առողջութիւնը լաւ է։

—Երկուշաբթի սեպտ. 21ին կը բացուի ճեմարանի ուսմանց ընթացքը, Տեսուչն է Պ. Արշակ Նահապետեան, իրեն օգնական ունենալով Վահան վարդապետ Ֆ. Գրիգորեանն։ Ուսուցչաց խումբը կը կազմեն Մաղաքիա եպիսկոպոս Օրմանեան, Սահակ վարդապետ Պաղտասարեան, և Պարոնայք Սեդրաք Մանդինեան, Փիլիպպոս Վարդանեան, Կարապետ Կոստանեան, Ստեփան Պալասանեան, Մկրտիչ Պալեան և Սարգիս Ա. Գաբրիէլեան։ Ճեմարանն ունի եւս չորս կառավարիչներ, Պ. Պ. Գրիգոր Ա. Յարութիւնեան, Գէորգ Ա. Բարթողիմիոսեան, Մինաս Ագնատրեան և Աբեղեանարով Ալիքսանեան, որք մասնաւոր դասեր ալ կաւանդեն։ Աշակերտաց թիւն նոր ընդունուածներով 110 եղած է, բոլորը գիշերօթիկ, և բաժնուած եօթն կարգերու, այսինքն դպրանոցի երրորդ դասարանէն մինչեւ մեծերորդը, և երեք լսարանները։ Լսարաններու ուսմանց ընթացքը նշանաւոր փոփոխութիւն կրեց աստուածաբանական նոր դասերու աւելնալովը։

—Այս օրերս յերեւան և Էջմիածին կապաւոյ արգարութեան գործոց Վսեմ. Նախարարը։

«Կիրակնօրեայ Հայրենիք»ը որ շուրջ հինգ ամսէ ի վեր Պ. Մինաս Քարամանեանի խմբագրութեամբ կը հրատարակուէր իսկ դադարեցուցեալ է, ինչ ինչ պատճառներով դադրած է այսուհետեւ։

Զայս ի գիտութիւն հասարակութեան եւ տպագրապետաց ծանուցանելէ վերջը կուզամ յայտարարել նաեւ Հայրենիքի ազնիւ ընթերցողաց թէ Հայրենիք օրաթերթն իւր շարաթաթերթ պիտի սկսի հրատարակել յառաջիկայ շաբաթ օր իսկ խմբագրութեամբ եւ նոր դիրքով ու նոր եղանակաւ։

Արտօնատէր

6 Հոկտ. 1887 Հայրենիք լրագրոյ

Կ. Պոլիս Մ. Ց. Մելիքեան

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Կրթական Տեսչութեան Ա.ստ. Կեսրդ. Վարչութեան

Ազգ. Կեդր. Վարչութեան Կրթական Տեսչութեան դիւանին մէջ տուսար մը տակնուռուած է, ուր կը նշանակուին պաշտօն խնդրող վիպասէր վարժապետաց եւ վարժուհեաց, ինչպէս և պաշտօնէի պէտք ունեցող դպրատան և տեղական վարժարանաց անուանքն։

Կը հրաւիրուին գաւառական պատուարժան վարչութիւնք և մայրաքաղաքիս թաղական խորհուրդք որ պաշտօնէի պէտք ունեցած ատեն՝ փոխանակ զանազան անհատից և մարմնոց դիմելու, հաճին ուղղակի դիմել առ Կրթական Տեսչութիւն ի Պատրիարքարան։ Նմանապէս կը հրաւիրուին պաշտօն խնդրող վիպասէր վարժապետք և վարժուհիք արձանագրել տալ իրենց անունը նոյն տուսարին մէջ։

Հրատարակուեցաւ Լեզուի ուսումնասիրութի սեպտեմբերի թիւն, հետեւեալ բովանդակութեամբ։

Դրական ապացոյցք Աստուծոյ գոյութեան. — Քննութիւն Ֆ. Քարաքաշեանի պատասխանոյն. — Խարսան եւ գաւազան. — Մայրենի լեզու. — Այրի մայրն եւ միամօր որդեակն։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Եկեղեցոյդի յանձնաժողովն երէկ ի նիստ գումարեցաւ ընդ նախագահութեամբ Մահմուտ ճէլալէտտին փաշայի և երկարօրէն խորհրդակցեցաւ։

—Օսմանեան փարոսներու անօրէն Պ. Գոլաս երէկ Բ. Դուռը գնաց և տեսակցեցաւ Արտաբին գործոց Վսեմ. Նախարարին հետ։

—Կայս. կառավարութեան և Պառան Հերշի միջեւ կնքած հաշուական խնդիրը ընծերու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովն երէկ ի նիստ գումարեցաւ։ Երկար խորհրդակցութիւնք տեղի ունեցան ի ներկայութեան երկաթուղեաց ընդհանուր տնօրէն Խայրի էֆէնտիի և Բուսվելիի երկաթուղեաց ընկերութեան ներկայացուցիչ Պ. Քիւլմանի։

ՀԱՄԻՏԻԵՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Նիւբակէ օրը Պէշիքթաշի Համիտիյէ վարժարանի մրցանակաբաշխութեան հանդէսէն յետոյ, տեղի ունեցաւ նաև նոյն վարժարանի իգական ճիւղին մրցանակաբաշխութեան հանդէս ի ներկայութեան բարձրաստիճան պաշտօնատարաց։

Համիտիյէ վարժարանի պատուակալ վերատեսուչ Ներքինապետ Շերէֆէտտին աղա Վեհ. Սուլթանին ներկայացուց նոյն վարժարանի երկու ճիւղին տարեկան վիճակն ու աշակերտուհեաց կողմէ պատրաստուած ձեռագործները։ Ն. Վեհափառութիւն խիստ գոհ մնալով այլ եւ այլ կարգի պատուանշաններ շնորհեց վարժարանին ուսուցչներին, դաստատաց ու վարժուհեաց եւ դրամական նուէրներ բրաւ ձեռագործները պատրաստող աշակերտուհեաց։ Վեհ. Սուլթանը միանգամայն հրամայեց որ այդ վարժարանին երկու ճիւղերուն յատուկ յարկերու վարձքն իւր անձնական արկղէն վճարուի մինչեւ որ վարժարանի յատուկ շէնք մը կառուցուի։

ՊՈՒՎԿԱՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Սոֆիայէն հոկտ. 5 թուականաւ Բերա հասած մասնաւոր հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ համայն Պուլկարիոյ մէջ քաղաքային ու թաղային ընտրութիւնք կատարուեր են այս կիրակէ։ Բարեկարգութիւնը չէ խանդարուեր ոչ մէկ կողմ։

—Սոֆիայի անգլիական և աւստրիական հիւպատոսք երկու անգամ վրձեր են հաղորդեցուցեալ զՊ. Սդամպուլոֆ և Բատոլովոֆ։ Առաջինը մերժեր է ըսելով թէ «Կառավարական Սոպրանիէ մը պիտի ունենանք. ոչ ուրեք պէտք ունիմ»։ Պ. Սդամպուլոֆ դիգոհ այն տեսակցութենէն զոր Պ. Բատոլովոֆ ունեցած էր իշխանին հետ, թողլ կուտայ որ կէս-պաշտօնական Սվոբոդա լրագրին ամբաստանէ զՊ. Պ. Բատոլովոֆ և Նիքոլայէֆ՝ թէ իշխանին թշնամեաց հետ միաբանած են։ Այս յօդուածին վրայ Պ. Նիքոլայէֆ հրաժարական տուեր է, բայց իշխանը մերժեր է զայն։

Պաշտօնական վիճակագրոց նայելով, ընտրական կուսակցութիւնքն զոհ գնացած են՝ ի Բլէվնա, 60 հոգի, որոց 10ը մեռած և 50ը վիրաւորուած են։ Յ0բաշովիձ՝ 12 հոգի, 5ը մեռած և 7ը վիրաւորուած. ի Քուզլովիձա՝ 25 հոգի, 17ը մեռած և 8ը վիրաւորուած. ի Դրբին՝ 2 սպանեալ և 10 վիրաւորեալ։

ՆՈՐ ԱԾԽԱՀԱՆՔ ՄԸ Ի ՍԵԼԱՆԻԿ

Սելանիկի համանուն թերթը կը ծանուցանէ թէ Նահանգին շրջակայ Պոկրոյ գիւղին մէջ ածուխի ընդարձակ հանք մը գտնուեր է։ Եղած քննութիւնք հաստատեր են թէ այդ հանքածուխս մեծ առաւելութիւններ ունի անգլիական հանքածուխներուն վրայ։ Այդ հանքածուխս պիտի կրնայ բաւել օսմանեան պետութեան պիտոյից։ Այդ հանքն երկաթուղւոյ գծէն մէկ հազարմետր և Սելանիկէն երկաթուղով 2½ ժամ հեռաւորութիւն ունի որով փոխադրութիւնն ալ խիստ դիւրին է։

ՏՐ. ԹՐԷՅՈՒ

Մայրաքաղաքիս յոյն բժիշկներէն Տր. Սէվաստօրալօ շաբաթ օրը հացկերոյթ մը տուաւ ի պատիւ Ֆրանսացի գիտնականին. սեղանին ներկայ էին նաեւ բժշկապետ Մավրոյէնի փաշա և Տրբ. Զօէրօս փաշա, Մահէ, Տրլաբուր Արիսդիտի պէյ, Վասիատիս, Լոկիատիս և այլք։ Կիւրակէ օրն եւս Տր. Սէվաստաբուլի եղբայրը Մայդէբէի իւր ամարանոցին մէջ սեղան մը տուաւ որուն հրաւիրեալ էին նաեւ Մարբօ փաշա, Զօէրօս փաշա և այլք։ Սեղանէն յետոյ, բժշկաց խումբը շոգեմակոյկով պտոյտ մ՚ըրաւ ծովուն վրայ և Բրինքիբօ այցելելէ յետոյ, երեկոյին Պօլիս վերադարձաւ։

Երկուշաբթի օրը Տր. Թրէյ՝ ընկերակցութեամբ Զօէրօս փաշայի և կայս. թիկնապահի մը՝ այցելեց Թօփ Դաբուի և Տօլմա-Պաղչէի պալատներն և երեկ Հայտար-Փաշայի հիւանդանոցն։

Տր. Պառէդ որ կ՚ընկերանայ մեծանուն բժշկին, վաղը կայս. բժշկական վարժարանին մէջ բանախօսութիւն մը պիտի ընէ «անդիսէպտի» այսինքն հականեխական դրութեան՝ զինուորական վիրաբուժութեան ճիւղին մէջ գործադրման եղանակին վրայ։ Նախաբանը պիտի խօսի Տր. Թրէյ։

Ֆրանսացի գիտնականք շաբաթ օրը կը մեկնին մայրաքաղաքէս

ԴՈՒՇԿՈՒՆՃՈՒԴԻ 19 ԹԻԻ ՇՈՒՇԵՆԱՒՈՒՆ ԴԻՊՊԸ

Երէկ հաստատիւ պատմեցինք Դուշկունճուգէն կամուրջ իջնող երկրորդ շոգենաւուն մէջ պատահած դէպքն։ Հարցաքննութիւնք կը շարունակուին։ Առ այժմ Շերքէթի Խայրիէի Վարչութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք 19 թիւ շոգենաւի Մէհմէտին վրայ որ այդ խիզդական դէպքի գլխաւոր հեղինակներէն է։

Այդ Դէհմէտն—որ անցողաբար ըսենք, Թրամուէյի ընկերութենէն արձակուած է, վասն զի նշանաւոր հանդիսացած էր ուղեւորաց հետ անդադար ունեցած վէճերուն պատճառաւ — նախապէս պատրաստած է եղեր Դանտիլլիաբնակ եւրոպացիներն։ Ժողովուրդը մէկ քանի օրէ ի վեր Դէմէն կը նստեր արդէն եւ Դէհմէտը փոխանակ այս պարագային Շերքէթին հաղորդելով, նորա հրամաններն ստանալու, կը միաբանի այդ Դանտիլլցի եւրոպացիներուն հետ, վասն զի ասոնք շոգենաւուն մէջ թուղթ խաղալու զբաղած լինելով, չեն ուզեր որ Դէմէն բազմութիւն լեցուի։

Կը յուսանք թէ Շերքէթի Խայրիէի վարչութիւնն օրինակելի դաս մը կուտայ այսպիսի պաշտօնէից որք ժողովուրդեան դրաւէն ապրելով ժողովուրդն իրենց հաճոյից գերի կը համարին։

ՈՐԹԱԼՈՒԻՃ

Որթալուիճի (ֆիլոքսերա) չնչման միջոցները խորհելու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովն անցեալ շաբթու երկու նիստ ըրաւ։ Յանձնաժողովն ուսումնասիրելէ յետոյ որթալուիճի ծագման և ծաւալման եղանակներն, ինչպէս նաև չորս զանազան ձեւերու տակ անոր գոյութիւնն, ի խորհրդակցութիւն հրաւիրած էր գնորի պէյ, Ճէլալ պէյ, Թորգոմեան էֆէնտի և Նշան էֆէնտի՝ նախկին աշակերտք Ֆրանսայի երկրագործական վարժարանին՝ Ֆրզրլ-Թօփրագէն մինչեւ Էրէնքէօյի այգիները ճարակող որթալուիճի բնաջնջման միջոց մը որոշելու համար։ Նուրի պէյ առաջարկեց ընդունիլ այժմ Ամերիոյ մէջ ի գործ դրուած դրութիւնն, այն է արմատախիլ ընել և այրել ֆիլոքսերայէ վնասեալ բոլոր այգիներու որթատունկերը։ Նշան էֆէնտի համակարծիք գտնուելով այս առաջարկին, գծեց սահմանն այն այգիներուն որք այրուելով լերկ դաշտի պիտի վերածուէին։ Այս գործողութիւն պիտի սկսէր Պօսթանճրգի կայարանէն յԷրէնքէօյ և անոր պիտի տարածուէր երկու Զամլըճաները և Հայտար փաշա ու անոր ծովեզերքէն մինչեւ Պօսթանճրգի։

Թորգոմեան էֆէնտի և ճէլալ պէյ բացորոշապէս ընդդիմացան այս եղանակին որ, ըսին, կրնար գործադրուիլ երկու տարի առաջ մէկ երկու այգիներու վրայ երբ առաջին անգամ որթալուիճն երեւցաւ ի Քըզրլ Թօփրագ, և հաստատելէ յետոյ թէ այս դրութիւն որ կը գործադրուի յԱլճէերիա և այլուր, բնաջինջ ըրած չէր ֆիլոքսերան որ զարհուրելի վնասներ կը հասցուցեալ էր կողմեր, առաջարկեցին յանձնաժողովն որ Պոլսոյ ասիական եղերաց այգիներուն մէջ ճարակող որթալուիճը ֆիլոքսերը որ տապրի կամ ֆիլոքսերատարը որ բերրի միջոցաւ բնաջինջ ընել ընդունուի։ Ցիշեալ տեսաց չորսն ալ իրենց կարծիքն ի դիր առին Թղթի վրայ և Ցանձնաժողովն՝ յետ խորհրդակցութեան, մեծամասնութեամբ մերժեց Նուրի պէյի և Նշան էֆէնտիի առաջարկներն և սկզբամբ ընդունեց Ճէմիլ պէյի և Թորգոմեան էֆէնտիի առաջարկները։

* *

Այս առթիւ օգտակար է այգետեսից եւ այգեգործաց ուշադրութեան յանձնարարել հետեւեալը։

Վիեննայի լրագիրք կը ծանուցանեն թէ ապահով և խնայողական միջոց մը գտնուած է որթալուիճի բնաջնջման համար։ Աւստրիացի երեք այգետեսքը որոց այգիներն սկսած էին որթալուիճի աւերմանց ենթարկուիլ, կը դիտեն որ այն որթատունկերն որոց մօտ եգիպտացորեն ցանուած է, աւերիչ ճճէն զերծ մնացած են։ Ընդհակառակը, բիչ մը հեռուն, այգիներն աւերակ կը դառնային։ Յանձամ կոկսի աստ անդ եգիպտացորեն տնկել և աքանչելի արդիւնք ձեռք կը բերեն։ ֆիլոքսերան անմիջապէս կոկսի անհետանալ այդ այգիներէն։ ասոր պատճառն այն չէ թէ որթալուիճը բնաջինջ կը լինի եգիպտացորենի միջոցաւ, այլ այն՝ թէ դայս վերջինը նախամեծար կը համարի քան որթատունկը, վասն զի եգիպտացորենն աւելի կակուղ է։ Այսպէս, եգիպտացորենը բաւելով այգիներու մեղքն, ինք կը զոհուի խաղողին տեղ։ Կը խորհուի այս միջոցը փորձել նաեւ համարն Խրրուադիոյ մէջ ուր եգիպտացորենը շատ առատ է։

Վեհ Սուլթանն Իմդիազ պատուանշանի արծաթ շքադրամը նուիրեց Դերմանիայէն վերադարձող տասն-մէկ թուրք սպայից։

—Հալէպի նախորդ կուսակալ Օսման փաշա մայրաքաղաքս գալու համար հրաման ստացած է։

—Իզմիրի հելլենական ընդհանուր հիւպատոս անուանուած է Պ. Արկիրոբուլօ՝ վախճանեալ Պ. Միխոսի տեղ։

—Վեհ Սուլթանն հրամայեալ Սէօյիւտի շրջակայ Շարապխանէ անուն գիւղն յետաստրիկ Զէմզէմիյէ պիտի կոչուի։

—Զմիւռնիոյ բարափն օսմանեան գոմիսէր և Այտրնի երկաթուղեաց օգնական գոմիսէր անուանած է Ատանայի երկաթուղւոյն նախորդ գոմիսէր Բասիմ պէյ։

—Անգլիական դեսպան Սըր Ուիլիէմ Հուադ անձնական թեթեւ տկարութիւն մ՚ունենալով, քանի մ՚օրէ ի վեր դուրս չելնէր։

—Ծովային Նախարարութեան պաշտօնեաներէն Քալիս էֆէնտի Եօրկիատէս նաւահանգտի վերատեսչութեան թարգման անուանուած է։

—Լ. Թ-ի հետեւեալը կը գրէ ասիական երկաթուղեաց շինութեան խնդրոյն առթիւ.

«Թէեւ լռութիւն կը տիրէ Ազգ-Սիֆէլտերի ծրագրոյն վրայ, սակայն կը կարծենք դիտնալ թէ կայս. պալատն մէջ գումարեալ բարձր յանձնաժողովը նպաստաւոր կարծիք չէ տուած այդ պարտնայց կողմէ առաջարկեալ ծրագրին։ Եւ ի հաստատութիւն այս լրոյն, կը յարեն թէ Պ. Շերբօֆտեր շաբաթ օրը մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս։

«Կրնանք յարել թէ Պ. Ազդ և Սիֆէլտեր յուսահատելով իրենց ծրագրոյն յաջողութենէն, աշխատած են որ ձեռնհաս իշխանութիւնք նախապատուութիւն մը շնորհէ իրենց՝ ասիական երկաթուղեաց շինութեան համար ներկայելի ո՛ր և է ծրագրոյ վրայ։

«Ինչպէս արդէն յայտնած ենք, Պ. Պ. Ազդ և Սիֆէլտեր այս շինութեան առջեւ կատարուած ամեն լուրջ բանակցութեանց դէմ գժուարութիւններ յարուցանելէ յետոյ, այժմ կուզեն որ վերոյիշեալ իմաստով յօդուած մը աւելցունելով իրենց պայմանարոն մէջ, ասիական երկաթուղեաց շինութեան խորհուրդն անիրականալի ընէն, վասն զի յիրաւի նախապատուութեան այդպիսի իրաւունքի մը գոյութիւնն արգելք կը լինի ուրիշ ո՛ր և է առաջարկի ներկայացման և բանակցիլ ուզողներն ալ ժամանակի և այլ կորուստներ պիտի կրեն։ Այս պատճառներով հաստատապէս կը լսուանք թէ կայս. կառավարութիւնը չպիտի հաւանի բնաւ այսպիսի տրամադրութեան մը որուն հետեւանքը գլխովին հակառակ է Վեհ. Սուլթանին խնամատուն տեսութեանց։»

—Ակից առաջ, Եւդոկիայէն Թ-ի ուղղեալ հեռագիր մը յանուն տեղացւոց գոհունակութիւն յայտնած էր տեղւոյն Բէյթի գործակալաց համար։

Արդ Եւդոկիայէն Թ-ի ուղղեալ ուրիշ հեռագիր մը, զոր ստորագրած են տեղացի երեք Թուրքեր և չորս Հայեր, կը յայտնէ թէ առաջին հեռագրոյ պարունակութիւնը բոլորովին անհիմն է, թէ ստորագրողք դատապիտի բանան այն պաշտօնէից դէմ, որք խնդրոյ մը առթիւ իբրեւ աւանդ իրենց յանձնուած կնիքներով այդ հեռագիրն ստորագրած են՝ հաւատարմութեան զեղծում գործելով և թէ Բէյթի գործակալաց թշնամական ընթացքն արդէն հաստատուած է դատարանաց վճիռներով։

Կը յուսանք թէ, կ՚ըսէ Թ-ի, Բէյթի վարչութիւնն այս առթիւ պէտք եղած բացատրութիւնները կուտայ և կը ջանայ բառնալ բողոքանաց առիթ տուող պատճառները։

—Ֆրանսահպատակ Գ. Վէնէլի վաճառատունը, Թէքէի մօտ, և Պ. Մորանի սրճարանը «Բաֆէ տի- Լուվրը» վերաբացուած են, պայմանաւ որ ոգելից ըմպելիք չպիտի վաճառուին անդ։ Նմանապէս փակուած գինետանց ու գարեջրատանց մեկ մասը բացուած են մի և նոյն պայմանաց մէջ։ Շատեր ալ փակուած կը մնան, ինչպէս անգլ. հպատակ Պ. Սգիվէնսընի վաճառատունն ի Ղալաթիա։ Անգլիական հիւպատոսարանը քակել տուած լինելով այդ վաճառատան դրան կնիքը, զոր դրած էր ոստիկանութիւնը, Բերալի կառավարիչն երկու ոստիկան զրկած է որպէս զի դրան առջեւ սպասեն և թոյլ չիտան որ յաճախորդք ներս մտնեն։ Ասոր վրայ Պ. Վէնէլ հարկադրուեցաւ ինքնին փակել իւր գինետունը։

—Հելլենական առագաստանաւ մը առջի օրը Ա.յ-Սդէֆանոսի բացերն իտալական շոգենաւի մը զարնուելով, խրեցաւ, շոգենաւէն օգնութեան հասնելով առագաստանաւուն մէջ գտնուող չորս անձինքն ազատեցին։

—Կայս. կառավարութիւնն որոշած է այս տարի քննիչ մը զրկել ի Կրէտէ, պաշտօն տալով նմա քննել կղզւոյն մաքսային վարչութիւնը և տեղեկագիր մը պատրաստել հարկ եղած բարենորոգմանց մասին։ Այս պաշտօն յանձնուած է այժմեան Կրէտէի կուսակալութեան նախկին քարտուղար Նիքօլաքի Սգավրաքի էֆէնտիին։

—Թէեւ Բարիզի լրագրաց ոմանք ի սկզբան ծանուցած էին թէ պատուանշանաց վաճառմամբ ամբաստանեալ Քաֆարէլ զրարարն, այր հարցաքննութիւնն ու դատապարտութիւնն այնքան ազմուկ յարոյց, եղբարն է Կ. Պոլսոյ Ֆրրանսական դեսպանատան դիւանագիտական կցորդ Քաֆարէլ գնդապետին, տակաւին ըստ նորագոյն և վաւերական տեղեկութեանց, երկու հանուն դիւանագիտական ոչ միայն եղբայր չեն, այլ ազգականութիւն անգամ չունին։

—Պարտէզ Իզմիրի թ. թաղիցն հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը հաղորդէ Ուշագի երկրաշարժին ապտուտի հետեւանաց մասին. «Ուշագի մէջ 1 մինարէ, 5 տուն և շատ մը ծխնոտուի մինարոնոյք կործանեցան։ Ի Պանաղ, որ քաղաքէն 6 ժամ հեռաւորութիւն ունեցող գիւղ մ՚է, բոլոր տուները, թուով 83, հիմնայատակ կործաներ են։ Իլման Բէյօյի մէջ կործաներ են 80 տուն։ Միւս բոլոր գիւղերէն մէջ աւերեալ տանց թիւը 100ի կը հասնի։ Հարիւրի չափ անձինք փլատակաց ներքեւ մնացեր են և քանի մը հարիւր վիրաւորեալք կան։ Ուշագի ժողովուրդն՝ ահաբեկ՝ բացօթեայ տեղեր բնակութիւն հաստատած է։ բազում զրկանքներ կրելով։»

—Խիվայի Խանին եղբօրորդի Իսմ Բահիմ Գուլի Խան, որ Լիճացէն մայրաքաղաքս վերադարձաւ, ըստ առաջնոյն ուսուսական դեսպանատունն հիւր եղած է։

—Ակնեցի Մկրտիչ անուն թորք ածխավաճառ մը նախընթաց օր ինքզինքը կախեց իւր խանութին մէջ ի Ղալաթիա, Բէօսիւրտի փողոց։

—Աթէնքի ռուսական դեսպանատան զինուորական կցորդ Բրօսարօֆ գնդապետն՝ Աթէնք, եւ Տիկին Անթօրլօ փաշա՝ Կրէտէ վերադարձան մայրաքաղաքս ուր կը դտնուին ժամանակէ մ՚ի վեր։

—Անգլիական դրօսանաւ մը երկուշաբթի իրիկուն Եէնի գիւղի առջեւ աւազի վրայ խրեցաւ։

—Նախընթաց իրիկուն Պոլսոյ Շահզատէ Պաշը թաղը Ինճէ Սարիկ անուն անձ մը դաշոյնով ծանրապէս վիրաւորեց Զաւուշ անուն ջրավաճառ մը։ Ոստիկանութիւնն անմիջապէս վրայ հասնելով ձերբակալեց վիրաւորողը։ Զինուորական բժիշկ գնդապետ Ֆէյզի պէյ օգնութեան հասնելով դարմանեց վիրաւորեալ Զաւուշը գերեզմանելով իւր անձնական քսակէն եւ նորա կնոջ ու զաւակներն իւր տունը տարաւ։

—Երէկ առաւօտ Շիշլիի կողմը կատաղած շուն մը երեւան ելաւ, սակայն ոստիկանութիւնն անմիջապէս սպաննեց զայն։

—Երէկ առաւօտ երկու յիսնապետներ կռուի բռնուեցան ի Պայազիտ եւ մին զվիրաւորեց ծանրապէս վիրաւորեց բէյզվէյրի հարուածով։ Վիրաւորողը խոյս տուաւ եւ վիրաւորեալն հիւանդանոց փոխադրուեցաւ։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱՃԱՆՆՍ ՀՈՎԱՆՍ

Լոնտոն, 18 հոկտ.

Պարապ գործատուներք նոր մի գործի մը զուսարեցին, որուն հետեւանքը եղաւ կռիւ ոստիկանութեան հետ. շատ գործաւորներ վիրաւորեցան. ոստիկանութիւնն յաջողեցաւ ի վերջոյ ցրուել ցուցարարները։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 7 Հոկտեմբեր

Օսմանեան Թոնսօլիատ

			Դրամէկան	
Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց. Ի	Սէրի	Գ. Կ.	15	12
Պօրսային գոցուածքն վերջը	»	»	15	9
Բերսի մէջ	»	»	—	—
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	»	15	9
Բարձրագոյն գին	»	»	15	10
Նուազագոյն »	»	»	15	9
Կէս օրին	»	»	15	10

ԻՍԹԻԳԴԱԶԸ ՏԱԽԻԼԻ

Երէկ երեկոյ			37	3
Այս առաւօտ			37	3
Կէս օր			37	3

ԸՆԹԱՑԵՐ ԱՐԺԵԹԼԹԱՅ

Փոխառութիւն 1858)	Ա	Սէրի	21	20
» 1862)				
» 1860)				
» 1863)	Բ	»	14	
» 1872)				
» 1865)				
» 1869)	Գ	»	0 · 15	9
» 1873)				

Իսլանիթիէ Եգիպտական

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ (Գ. Կ.)			
Այս առաւօտ բացուեցաւ		գործ չկայ	
Կէս օրին			

ԲԱԺՆԵՏՈՒՄՈՒԹ

Յօսիէֆէ Լէնէրալ	Ա.Դգ. Լ.Ը.	4	4
Քրէտի Լէնէրալ	Գ. Կ. Օսմ.	» 6	32
Գնանք տը Դնոնս	»	» 5	35
Լօս. Շանս է վպէօր	»	» 5	30
Թրամուէյ	»	» 352	1/2
Բուսվելի երկաթուղի	Ֆր	34	24
Օպլիկասիօն տը Բրիօրիթէ	»	—	
Բանէնեֆուգրի Լաւրիօն	»	101	

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 18 հոկտ. ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Ընդհ. բանկայիտ		103	1/16
Օսման. » Սէրի Գ. բացուեցաւ		13	3/8
» » » գոցուեցաւ		13	3/8
» » » Ա.		21	
» » » Բ.		13	7/8
» » » Գ.		13	1/2
Ռուսական 1871		(՞.)	72
Հոխաուութիւն 1877		84	1/4
Պանը Օթոման		9	3/8
Ռուսական վերսա. 1878		94	7/8
Եգիպտական մրցեալ (Լունտրէ)		75	1/2
» առանձն. (բրիտիշէ)		97	3/8
Տայրա Պանիէ		70	1/4
Օսմանիա (փոխառ. Լիսիլ)		(՞.)	95
Հունգարական պարտատոմսք		—	—
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ		25	50

Վիեննա, 18 հոկտ. ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	125	50
Օսմանեան երկաթուղի	16	70

Բարիզ, 18 հոկտ. ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Լանթի 4½%	109	15
» » 3%	81	92 1/2
Օսմանեան քանսոլիտ Սէրի Դ. բացուեցաւ	13	80
» » » գոցուեցաւ	13	77 1/2
» » » Բ.	—	
» » » Գ.	13	87 1/2
Օսմանեան երկաթուղի	34	
» Բէյթիի բանթիրուղիք	—	—
Պանք Օթոման	492	50
Դրէտի Լիոնի	570	
» Ֆոնսիէ	1398	75
Բանէնեռմոն Լիոնի	1265	
Սուէզի ջրանցք	2011	25
Ռուսական 5% 1877 ի	99	3/8
Իտալական Լանթի	93	70
Սպանիական (արտաքին)	67	3/8
Եգիպտական միացեալ	384	37 1/2
Բրիօրիթէ թիւրք	353	75
5% Հելլենական	355	
Լէք Լոնտրայի վրայ	25	35

ԳԱՒԱՌԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՄՈՒՇ, 23 Սեպտ.

Մշոյ Ազգ. Դրօշոց վիճակին վրայառ այժմ բան չունիմ գրելիք. Գեր. Գարեգին Սրբազանն եւ Գաւառ. Պատ. Վարչութիւնը կ՚զբաղին ընթցիկ գործերով եւ վանական 12 երեսփոխանաց ընտրութեան խնդրով, որոյ մասին յետոյ կը գրեմ.

—Բաղէշի նորընտիր կուսակալ Վսեմ. Իսմէտ փաշա երէկ Բաղէշէն մեկնելով, այսօր տեղս ժամանեց։ Կառավարական բոլոր պաշտօնեայք, կառավարիչ փաշան, Գեր. Գարեգին Սրբազան, Ցովհաննէս Գերապատ., Իտարէի անդամք եւ ուրիշ բազմաթիւ անձինք դիմաւորութեան գնացած էին։ Նորին Վսեմութիւնն միջօրէին խուռն բազմութեամբ քաղաքն հասաւ եւ իրեն համար յատկապէս պատրաստեալ բնակարանն իջաւ։

—Կարմրէն Ս. Կարապետի ճանապարհով ի պանդխտութենէն հայրենիք վերադարձող 15-20 ի չափ Մշեցի եւ ուրիշ գաւառացի հայ երիտասարդներ՝ զորս չգիտէինք ինչ պատճառաւ ոստիկանութիւնն ձերբակալած էր, քանի մ՚օր բանտ մնալէ ետեւ արձակուեցան։ ունանք իրենց տները գնացին, և ոմանք ալ ոստիկաններով զրկուեցան իրենց տեղերը։

—Մշոյ Կուրաւոյ հայաբնակ գիւղին շրջակայքը անցեալներ բիւրտ մը սպաննուեցաւ, որոյ ազգականաց ամբաստանութեան վրայ բռնուեցաւ գաղթական Թուրք մը։ Կառավարութիւնն յետոյ ձերբակալեց Ս. Կարապետի վարժարանի նախկին ուսանողներէն 15-16 ամեայ Եղնի

ներ։ Հոյակապ չէ այն Իզմիրցին, որպ զաւակն ու թոռնիկ չեն առնուր հայ կըրթութիւն։ Հոյակապ չէ այն Իզմիրցին, որ այսօր յիշատակ մը չունի այն հայրենի սուրբ հողին վրայ, ուր նախնի Իզմիրցին առեն առեն կերթար յուրբով, Մշոյ Սուլթան Ս. Կարապետի քարերը կը համբուրէր, Մասիսի աստուածափառ սարին կը պլլուէր, մատաղ կ'ընէր և մատա՛ղ կ'ըլլար առ անձուկ սիրոյն հայրենի։ Իզմիրցին երգեց առաջին անգամ «Ողեգարն ու Արփիսիանն Հայաստանի»։ Իզմիրցին տուած է Հայ ազգին կաթողիկոսներ, պատրիարքներ, այլեւայլ եկեղեցականներ, վարժապետներ, գրագէտներ, արհեստագէտներ, վաճառականներ, օ՞ր մէկ թո՛ւեմ։ Հայ գաղթականութեան ընտրելագոյնն է Իզմիրցին, յետ կ. Պոլսոյ հայ գաղթականութեան։

Բայց Իզմիրցի հայն չունի՞ այնպիսի հանգամանք, որ պատիւ բերէ Հայ ազգին։ — ունի մեծ և օրինակելի հանգամանք, այն է տակուն աշխատասիրութիւն, որով կը մրցի ի տարեւաւոտ օտարազգեայ մանաւանդ Յունայ դէմ, որը իրմէն թուով հարիւր հազար անգամ աւելի են. ա՛հ, իցե՛ թէ Յունական կրօնասիրութեան, ազգասիրութեան և հայրենասիրութեան դէմ ալ մրցեր։ Արդի Իզմիրցի Յունն ո՞րքան ունի յիշատակներ ի Հելլէնասան, իսկ Իզմիրցի Հայն ի՞նչ ունի ի հայրենիս . . . ։

Իզմիրի Հայն ունի հին գերդաստաններ, որոց ի մէջն ի հնումն գեղեցկաչափ փայլած է Ապրօեան գերդաստանը։ «Ո՞վ է սա, որ երեւեալս է իրրեւ զառաւօտ, գեղեցի՛կ իրրեւ զլուսին, բնա՛ր իրրեւ զարեգակն, իրրեւ զհիացումն կարգեալ . . . եէ՛ և տեսէ՛ք զանիրք Հայոց, ի չէլէպիս Արրահամ (Ապրօ) զվասին, որով պակեաց զնա մայր իւր յաւուր ուրախութեան իւրոյ և յաւուր ուրախութեան որսի նորա»։ Արդարեւ օ՞վ է այս մարդն, որ Պէլիրատէն կելնէ, յԱմիսիրատ կերթան, հոն եկեղեցի կը շինէ և կը զարդարէ, կը մտնէ ի Մաղթայ կը հասնի ի Կրեսէ, ուր եկեղեցի կը գտնէ, ծանրագին կահերով կը զարդարէ, հայ մանչեր ու աղջիկներ կը կարդէ, կ'ուսանի Իզմիր, հոն ևս կ'ուսուցանէ ընդհանուր, կը մտնէ ի Կ. Պոլիս, գերիներ կ'ազատէ, կ'երթայ յԱլեքսանդրիա, գերեզման կը գտնէ, կը մտնէ ի Փիլիպէ, եկեղեցի կը շինէ, կերթայ ի Սոֆիա, հոն ևս եկեղեցի կը հիմնարկէ, հոս ու հոն կը փաղչ, թեւատարած կը թռչի իրրեւ հրեշտակ Աստուծոյ հայ գաղթականութեան մեծապատ հարիւրոնին վրայ, և իրրեւ զոհ եւ բարեխանութիւն ողորմագած հայրենի սուրբ սեղանի վրայ, կը ննջէ վերջապէս ի քանի ամրդարդ հոն, Ագրիանուպոլիս քաղաքին մէջ։ Ասիսո՛ն, որ այսպիսի մեծ մարդու մը (Ապրօ Զէլէպի) կենսագրութիւնը հրատարակելու փոյթը չեն ունեցած ցայսօր նոյն իսկ իւր շնաւիրներն, որոց ի մէջն կը փայլին այժմ Տիգրան փաշա Ապրօ յԵգիպտոս Ազան Ապրօ, Իսան Բագրատեանի ի Նարոլի, երկոքին հարազատ, եւ Ապրօ Սահակ էֆ ի կ. Պոլիս։

Այս այդ Ապրօն է, որ ռուսաց մեծն Պետրոս կայսեր կը մատնանայ անծանոթարար, եւ օր մը Մեծն Պետրոս ի ցոյց իւր յուսահանական բարեկամութեան յիշատակագիր մը կը տայ Ապրօյի, որ բանալի ընծեռնուի յետոյ կը հասնիս թէ իւր այն բարեկամն՝ Մեծն Պետրոս է եղեր։ Այս յիշատակագրով մեծն Պետրոս հրամայած է որ Ապրօեան գերդաստանի ներկայ եւ ապագայ զաւակներուն ապրանքն ի Ռուսաստան մտած ատեն դէս տակաւին առնուի։ Այն այս յիշատակագիրն Իզմիր է այժմ Ա. դրօյի միւս ճիւղի յետին ժառանգներուն քով, եւ մինչեւ երեք հազար ոսկի այդ յիշատակագրին ի գին՝ առաջարկուած է շատերէ, ինչպէս լսեցի։

Բայց Իզմիր հայկական հին յիշատակներէն գոնէ հատիկ մը չունի՞—ունի այս, թանկագին յիշատակ մը, այն է Հայոց Լեւոն թագաւորի սեռանին փառաւոր յենարան, այր վերայ ք. նդակուած են տ. ւ. ծի եւ սչխարի գլուխներ, ծաղկազարդ դրուագաքօք, եւ ի մէջի ինքն իսկ Լեւոն կայ կանգնած, թագ ի գլուխ եւ գաւազան ի ձեռին։ Գործն է նորը ճաշակաւ եւ բնորդ արհեստագիտութեամբ։ Այս յենարանն. տա՛ր, ի պահ կայ Յունաց ազգ. թանգարանին մէջ, եւ զարմանք թէ ի՞նչպէս Հ. Ղեւոնդ վրդ. Ալիշան, այս յենարանի լուսանկարը չէ կրցեր ձեռք ձգել եւ դնել Սիսուանի մէջ։

Երբ շրջենաւ կը մտնէի, Իզմիրցի մը հարցուց ինձ. «Հայր Սուրբ, ի՞նչ կը թողուս կամ կը կտակես մեզ.» պատասխանեցի. «Ինչպէս Հայ քրիստոնեայ ծներ էք, Հայ քրիստոնեայ զաւակ ունեցէք, Հայ քրիստոնեայ ապրեցէք ու մեռէ՛ք, յայնժամ, ինչպէս հոյակապ են ձեր ազգային չէնքեր, հոյակա՛պ պիտի լինիք դուք։ յիշեցէք միմեանցմէ, թէ դուք պանդուխտ էք այս երկրի մէջ. յիշեցէք նոյնեցէք։

Տարանեմ է հին քաղաք, ուր կան տունք հայոց 150-200։ Հին է եկեղեցին, եւ վերաշինութեան համար նախապատրաստութեանց ձեռնարկուած է։ Դպրոցն է քարուկիր նորաշէն։ Թրքախօս են Հայք, այլ սակայն մանկտին, մանչ ու աղջիկ, սկսած է հայերէն խօսիլ, ըստ որում դպրոցին մէջ հայ լեզուն պարտադրիչ է։ Թէ եկեղեցասիրութեան եւ թէ ուսումնասիրութեան մէջ բարգաւաճեն Տարանեցիք։ Այս փոքրիկ գաղթականութիւնը տակաւին պահպանած է իւր հին հայկական կեանքն ու կենցաղ, այսինքն փոփոխուած չէ տակաւին։ Օրհնեա՛լ ըլլան։ Նաւը կը թողու Տարանէլը։ Այս անգամ եւս մեզբ՞ օ թէ բաղդէս, նաւին մէջ կայ մեծ եկեղեցական մը, Յունական ազգին մեծ եկեղեցականը, —Նախկին Պատրիարքն Կ. Պոլսոյ Տ. Յովակիմ Գ.—որ խօսեցաւ ինձ կարի ինն գովասանք մեր Երուսաղէմի վանքին վրայ. սիրտ չունէի այս անգամ շատարանելու, վասն զի կը վերադառնայի սուլթաններուս Սուլթան քաղաքը, եւոս թողով Հայ գաղթականութիւն մը, ցանուցիր ամէն ուրեք, չքուն եւ նկուն։

Այս ուղեւորութիւնն իմ վրայ ի՞նչ տպաւորութիւն ձգեց.—սա թէ մեր նախնիք ոչ թէ միայն եկեղեցասիրութեան, այլ եւ ազգասիրութեան մէջ յետիններէս աւելի չա՛ս յառաջադէմ էին։ Նաքա եկեղեցական տօներուն մէջ անգամ ազգային սովորութիւնները խառնել կամ յիշել զանց չէին առներ. վայ՛ հին Տօնացոյց մը, զոր կրէ՛ էէն բերելով յանձնած եւ Պատրիարքարանի, որ Զատկի Ճրագալոյցի նկարագրէն յետոյ կը յաւելու, «Ապա երգիցեն (Հայք) ի տուն և ի երգիցեն զկարմիր հաւկիթ» մինչեւ արդի տպագիրք այսպիսի ազգային հին սովորութիւն մը յ'չեչնող տողերը ջնջած են ծանծաղատարար։

Հին Մաշտոցք եւս ոչ նուազ կարեւորութիւն տուած են տնուսնութեան՝ առանց երբէք զանց առնոյ ամէն զգուշաւորութիւն եւ ազատամտութիւն. մինչեւ արդի տպագիրք բոլորովին տարբեր են։ Ահա օրինակ մը, որոյ մէջ՝ ը փայլի Հայաստանեայց եկեղեցւոյ լուսաւոր ոգին, որոյ նմանը ոչ մի քրիստոնեայ եկեղեցւոյ մէջ տեսնուած է։ «Գիտելի է, զի նշանն է սիկրն պահին, զի զոր օրինակ ծառն նախ ծաղկի և ապա պտղաբերի։ Նոյնպէս փեսայն և հարսն նախ ծաղկին նշանուն և ապա պտղաբերին պատանուն։ Արդ՝ պարտ է քահանային նախ քնել եւ ընթրել կանոնօք զվեսայն եւ զհարսն, զի մի՛ լինիցին հոգեւոր կամ մարմնաւոր ազգակիք, եւ մի՛ աննմանք մի՛ մեանց, որպէս թէ կոյս ընդ այրոյ եւ մանուկ կամ ընդ պառաւոյ, այլ լիցի փեսայն Բե։ (15) կամ Ժբ։ (12) ամաց, եւ հարսն ԺԳ։ (14) եւ Ժ։ (10) ամաց։ Եւ նաւուցանեն ի վերայ սեղանոյ հանդէպ մի մեանց, եւ ոչ ի ԾԱՅՈՒԿ հեթանոսաբար։ Եւ դիցին ի վերայ սկսեղ առաջի փեսային զնչանն, այսինքն են մատանի, ասպարանջան, գինդ եւ կայմիր շաբ եւ քօղ։ մատանին եդեալ ի չորրորդ մատն (որ ունի զերակ սրտին) ցուցանէ թէ հարսն սրտիս հաւանեցաւ փեսային, ապարանջանն ի ձեռս՝ ցուցանէ թէ ձեռօքն կապեցաւ ի հնազանդութիւն առն։ գինդն ցուցանէ թէ ականջօքն լուաւ եւ մտօքն հաւանեցաւ։ կայմիր շարն և քօղն նշանակեն թէ ճշմարտապէս հարսնացաւ մանկան։ որում նշանեցաւ։ Եւ առնու քահանայն զարհնութեան բաժակն ի ձեռն, եւ բացասէ զմեծագոյն խորհուրդ նշանին, եթէ ցուցանէ զկենսաբեր աւետիսն Գաբրիէլի, զոր ետ սրբոյ կուսին Մարիամու, որում յղացաւ զԲանն Աստուած։»

Ահա այսօրինակ կը կատարուէին ի հնումն նշանաւոր սովորութիւնք, այսինքն հանդիսաւոր եւ խորհրդաւոր եղանակաւ, մինչդեռ այժմ ամէն տեղ սարքեր ձեւերով կը կատարուին, զուրկ հայկական հին հանգամանքներէ եւ կրօնական ո եւ է խորհրդաւորութենէ։

Ուղեւորութեանս այս նկարագիր այլ եւս կը վերջանայ։ թէեւ կան տեղական ինչ ինչ սովորութիւններ, մանաւանդ հարսանեկան, այլ արդիականաւ աւելի զուարճալի են, ուստի տեւորդ կը հանարիմ Ա. Ե-էլ՝ նման լուրջ թերթի մը մէջ զայնս հրատարակել։ Նաեւ Աբե-Եւի ընթերցողներէն հաւա՛ր ներողութիւն, եթէ երբէք թերութիւն մը ունեցայ գրուածոցս մէջ. կը խոստանիմ թէ այնչափը միայն կրցի ընել արքան կը ներէին մինչեւ, որք չատ անձուկ էին բաղդատմամբ եւրոպացի թղթակցաց ունեցած միջոցներուն։

ՎԱՀԱՆ ՎՐԴ. ՊԱՐՏԻԶԱԿՑԻ

Կ. Պոլիս 1887 սեպտ. 2

ՀԱՅ ՀՈՂԱԳՈՐԾԸ

ՄՈՒՇ, 22 Սեպտ.

Կարդացինք Աբե-Եւի մէջ Թ. Տուտուխեան էֆէնտիի հրատարակած մի տեսութիւնն հայ գիւղացու կեանքի կողմերէն, և հնարհակալ ենք իրմէն, որ վերջին անգամ իր մասը դրած էր բուն վերջի վրայ, Նկարագրելով դէրպոյ-ՆԻՆԸ, Բաշչիճի-ԼԻՆԸ, փոլոը, ասոֆը ևն, ևն։ Այն ամենն որ կը ճանչնան գիւղերն ու գիւղացիք, գիտեն անոնց սեւ սեւ տարտերը, որոցմէ մինն է փոքրչ պոլոի տարան որ գրեթէ անտանելին է, վասն զի ծանր է, վասն զի անվերջ է։

Եւ ի՞նչ է Դէրպոյ-ՆԻՆԸ։

Դրամի կարօտ հողագործը կենէ փոքր ճարելու. ո՛ւր որ կը զարկուի, որին որ կը դիմէ, չկրնար գտնել առանց իր լուծքն ու ցանքը դրամատիրոջ տրամադրութեան տակ դնելու։ Նա ուր որ կ'երթայ, «Դէրդոյ եղիր, 100 զրչին քիլէ մը ցորեն ՈՒՆՔ՝ 25 զրուշով՝ 50 զրուշի ոչխար մը ՈՒՆՔ՝ անինչան գումարով մը լիտր մը իւղ, պանիր, կամ բուրդ ևն ՈՒՆՔ՝ կամ՝ 100 զրչին ամիսը 5-7-8-10 և մինչև 20 զրչ. տոկոս տուր որ փարայ տանք» պատասխանը կը լսէ։ Բան չունի թող ոլորտի, փարա չկայ։ Հոգին բերան կուգայ, անգին պարտատերը գլուխն ժողված իր բրդուճ հացն անգամ հոբ՝ կ'ընեն, վերջապէս յուսահատած կը դիմէ դրամատիրոջ և կը կնքէ պայմանագիրն այսպէս.

«Ես՝ ստորագրեալս առայ Հասան աղայէն 1500 զրչ. դէրդոյ փարասի, և զիմ երկու լծքերն ու ցանքերը իր հետ կիսարար երեցայ. ինչքան որ սերմ ցանեմ թէ իմ և թէ ուրիշ հողերու մէջ, բոլորն ալ կիսարար է Հասան աղայի հետ, մինակ՝ Հասան աղան սերմը պիտի տայ, և ես իմ երկու գոմէշի, կամ եղան լծքով՝ մաճով ու մաճկալով հերկի թէ խոզան, գութնվար թէ քէրէ-ՈՒՐԷ՝ զամենը ցանեմ, տիրեմ ու տիրապետեմ. իմ ճաներով և տաւարներով բաղեմ, կալի մէջ ծեծեմ, առանց իրեն չափ մը հատ չը չափեմ, բոլոր սերմունքներու արդիւնքի կէսն իրեն, կէսն ինձի և յարդէն ալ՝ երկու բաժէն բաժին մը իրեն, իր ֆէրային գրաւ կը գնեմ տունս ու տեղս, մալս ու միւլքս, երբոր ուզեց, տամ զիմ փարէն, առնում մուրհակս. տեսողաց հաճոյ և մեզ ընդունակ։»

(Ստորգր.) Մարգար Խաչէան

Այլ ևս Մարգար միրիպալ է, կամ դրամատիրոջ գերին։ Զիւները դեռ չը հասած, հողագործի տան երդիքի բոլոր շարուած խորհրդաւոր քարերու ներքեւը դեռ բոյսերը չծած, կը քըշտաղնդի և կը մտնէ վարուցանքի աշխատութեան մէջ։ Սկսեալ գարնան կանանչ օրերէն՝ մինչեւ աշնան չորցած ու թոշնած օրերը լծոց տաւարները լուծն ի վիզ՝ գութին և արօրի տակ երթալ գալով կ'ուտաշին, մաճը կը հալի և մաճկալի այրած ճակտին քրտինքը առուառուցած կը վազէ մէջ ակօսին և հերկին, մատղաշ հոտաղը կ'երկաթգունի տօթէն ու արեւէն, զատուր հարսերն ու աղջկունք, օրք բոբիկ ոտաք կը կոխեն փուշերն ու կոշկոռ գետինը, աչքի լուս կը թափին մինչև կալուկուտը, և ահա վերջին արարողութիւնը կը կատարուի, կալի տակն ալ կ'աւելուի, և խեղճ Մարգարի բաժինը կը մնայ աւելն ու ցախաւելը։ Այսպէս՝ ցորեն ցանողն ու ցորեն հնձողն առանց բանի ունի ու անհաց, ձեռները խաչկրած ու դեղնած կ'երթայ իր էֆ ու ՀՈՒՔՊէ մէջ կախուելի վրը պղ Բոռնդան։ Հողագործ մը որ ինքն է ցաներ, ու բըրատաք քաղեր, աշնան անօթի ու տկլոր ի մէջ անակին կնկատուեր է։ Բայց թէ դրամատէրը՝ մինչև կալուկուտ վերցուելուն՝ ինչ՞ը խաղցեր է մերիպալի գլուխ, զան Մարգարը միայն գիտէ պատմել, հեքեաթի մը չափ երկայն։

Ի՞նչ ընէ Մարգար, հաց չկայ զատ չկայ, ահա ձմրան դուռն հասած է, իր ճաները հաց ու թան կ'ուզեն, չապիկ ու թունպան (վարտիկ) կը պահանջեն, Քանի մ'օր կը մտմտայ, խելքը գլուխ կը քաշէ, և յանկարծ Բարեբերէն պէս գալուս կ'ելնէ։ Ո՞ւր երթայ, որո՞ւ դիմէ,—Դարձեալ իր դուռ դրկեցին։ կը թալուի անոնց տան, և հազար ռիւպէլ հազար հարիւրով հազիւ քանի մը քիլէ արժոիք կ'առնու փոխով ու վերադրով, կամ ապառիկ՝ բայց կրկնապատիկ գրնով որ տարի մ'ալ գարնան կամ կալուկին կը վճարէ։ Դեռ ո՞ւր։ Փարայ պէտք է իր հարկերը տալու, իր ճաներու մերկութիւնը ծածկելու. այս անգամ կը բացուի ռուֆի դուռը, և խեղճ մարդը յաջորդ տարւոյ իւր արժոիքն, իւրն ու պանիրը, գառն ու ուլը սալաֆի կը դնէ, կ'առնու ինչ որ պէտք է և շատ անգամ ինքզինքն ալ սալաֆի կ'ենթարկէ, օրական աշխատութիւններ յանձն առնլով դրամի տիրոջ, երբ որ ուզէ, և ինչ բանի որ գործածէ ևն։

Իր ամէն ունեցածներու հետ անձն ալ փոխանակութեան դնելէ ետեւ միթէ կը պրծնա՛ յ. մեծ խ-ՈՒ-ՐԷՆ ետեւանց է։ Քանի մ'օրէ ետքը պարտքընտէրերու ՈՒՐԷՆ կը փրթնայ։ Սոքա տոկոսաւոր առնելեաց տէրերն են, և չոր ֆորայ կը պահանջեն։

Այս անգամ ուրիշ ճար մը կը մտածէ. Իր տղան Խաչոն եօթ ութն տարի դրէպ դ-ՈՒ-ՐԷՆ է գացեր։ «Ի՞նչ է-նիմ, իտ հաստ երթամ, վըր տըղին փոլոս մը բայեմ, Աստուծով քանի փարայ կը ճարէ և փոդպատս կ'գատի։» Փոլոսաճին խանութի դուռն է։ Քանի անգամ հաղալով, բրիկալով, կարմիրելով ու կծկելով կամար մը ներս կը սողայ, և մինչեւ խնդիրը կը լայտնէ, քրտինքի մէջ կը լողայ։ «Ցաս հատ սպիտակ մաճիտեայ պէտք է, փոլոս կ'էնեմ վըր տըղին իմ Ստանպոլ» կ'ըսէ։ Փոլոսաճին կը նայի և կը քննէ վիճակն, երաշխաւորի պէտքը, կամ ոչ, և ըստ անմ կը մերժէ, կամ կուտայ փարան։ (Փոլոսաճիութեան վրայ պիտի գրեմ մասնաւոր կերպով քիչ մը յետոյ։)

Իր որդւոց և ընտանեաց մէջ, իր դուռը ու դրկեցիքով, իր թըլուած ծառու ճրդի հովանոյն տակ, իր տան ու տեղի, ու պապական արտ ու ափի վըրայ երբ Մարգարը իր նստին ու կայնելը չգիտեր, և իր պէքէրդ կեանքից պէտք է, հապա ի՞նչ սեւ ու մուր բաշէ իր գլխուն նորա խարիպ Խաչոն, նորա պանդուխտ որդին։ Ո՞ գիտէ ո՞ւր է հիմա, գլուխը ի՞նչ քարին զարկեր ու պառկեր է, ի՞նչ կը մտմտայ, ի՞նչ կը ֆէրէ, Աստուած գիտէ։ Ինչ որ դատեր բաներ է, տուն զրկեր է։ Արդեօք հօրը հասե՞ր, արդեօք պարքից աղատե՞ր է։ — Չգիտէ։ Ե՞րբ պիտի կարենայ երթալ իր աղգ ու աղինքի մէջ, միթէ մոռցե՞ր է իր նորեկ նոր հարսը, —ո՛չ։ Բայց ի՞նչ կայ իր ձեռքը. մեկ մ'ինկեր է, պէտք է բաշէ, օր մը մերկ, օր մը բոբիկ, շաբաթ մը պարապ սարապ, ամիս մը մուրթ զնդաններու մէջ, արիւնը իր բուն առած՝ աշխատ ու դատ, մինչեւ ճամբորդ ըլլայ։ Քանի կը հաչուէ պարքերը կ'աւելնան։ Հիւանդացեր ու պարք ըրեր է, երկրէ երկիր գացեր ու ընկերներէն փոս ըրեր է, տեղ տեղ վատակեր և օրականները չէ առեր։ Ո՛, դեռ քանի տարի պէտք է որ ինքը ՀՐԱՅ ԸԼԼայ դէպ երկիրը։ Եւ Խաչոն պաշարուած հոգւոյ ու սրտի հազար ախերով, հազար դարտերով կը ցնցուի, կը յուզուի, աչքերը կը մթագնին, իր անզգայացած սիրտը կը բլսրի և կո՛ւլ, կո՛ւլ արտասուք կը թափին իր դեղնած երեսին վրայ, և կը յաղթակուի հոն, ուր իր մոր կաթն ծծեր, և ուր ներ ու մեծցեր է . . . ։

Գիւղացու այս տեսակ ցաւերն, ու պանդխտի մեծագոյն վիշտը դրամի երեսէն է, և հոս դրամական տագնապն իր բուն նշանակութիւնն ունի։ Զկայ դրամ, սեւ ադուէսի նման, որչափ բիշկըցեր՝ անչափ թագըցեր է։ Ո՞վ ունի դրամ. և դրամատէր ասելով, դրամի տէր ըսել չեմք ուզեր, ինչպէս կը հասկնան ուրիշ տեղացիք. մեր կողմերը 2-3000 զրչ. ունեցողները դրամատէր են ու մասով կը ցուցնեն, 20-30,000 զրչ. ունեցողները կամ քիչ աւելի ու պակաս, վաճառական են, առևտուր կ'անեն. քիչ է դրամն և անձուկ իր ասպարէզը։ Բնական է թէ բազմաթիւ ժողովրդեան մեծագուժար դրամ պէտք է, ու երբոր դրամը պակաս է ու փընտռողը շատ, կը տիրէ դրամական տագնապ կամ փարայի սով, որ ատեն դրամատերաբ ալ ուզածնուն պէս կրնան խաղալ ու շահիլ։

«Սեղանաւորական տուն մը» ասած էր յարգելի Տուտուխեան. այո՛, սեղանաւորական տուն մը այս գծբաղդ ուրնճպարի համար որ խպառ չկարսուի, որպէս զի կարենայ հոգալ իր պէտքերն ու պարքերը, կարենայ անքան հացերու մէջ կուշտ փորով հաց ուտել և հացի արուեստին կուրծք ու սիրտ տուողը, հացի ախով չ'երթայ սեւ հողերու մէջ . . . ։

ԴԵՂԱՄ

ԱՍՏԻ ԱՆՏԻ

ՇՈՒՆԵՐՈՒ ԱԿՆՈՑ։—Շուներու մի քանի տեսակներն ունին սաստիկ կարճատեսութիւն, որ մեծ անպարտութիւն մ'է մանաւանդ որսական շուներու համար։ Անգլիոյ մէջ բաւական ժամանակէ ի վեր կը ջանային մի կերպով շուներու այդ կարճատեսութեան առաջքն առնել. եւ վերջապէս անգլիացի մը կարճատես շուներու համար հնարեց մի տեսակ ակնոց ցակակապով ամրացուած։ Ակնոցի հնարագէտն իւր գիւտի առանձնաշնորհման համար կատարութեան վճարեց 3000 անգլիական ոսկի։ Այդ ակնոցներու վաճառումն այնչափ յաջողութիւն գտած է որ հնարագէտն երեք շաբթուան մէջ շահեցաւ 30,0 ոսկին։ Ակնոցներու իւրաքանչիւր զոյգը ցակակապով միասին կարժէ 1,կ ոսկի։

ՆՈՐԱՊՍԱԿ ԱՄԵՐԻԿԱՑԻՆԵՐ.— Վերջերս երկու նոտելատեղի ունեցող հեծելաներով Ամարտաւ ի հատաւ նորապսակ ամուլ մը որ կը ճանապարհորդէ մայիս 28 էն ի վեր։ Ֆիլատելֆիոյ հեծելաեաց սիրոյոյ ակումբի անդամներէն Հարոլտ Լուիս ամուսնանալն անմիջապէս յետոյ իւր կնոջ՝ հետ սկսաւ ճանապարհորդել դէպի Եւրոպա։ Նիւ-Եորքէն Լիվերպուլ եկած են էրոբոյթ շոգենաւով։ Լիվերպուլէն կը մեկնին Քաֆնարի, ուր գնելով երկու նոտելատեղի ունեցող հեծելանիւ մը, անով կ'սկսին ճանապարհորդել Լոնտոն և Սալիսպըրի, ապա Նիւ-Հավրնէ շոգենաւ նոտելով կանցնին Տիէբ, ուրտեղէն իրենց Tandem անուանուած հեծելանիւով կ'ուղեւորին Ռուան, Փարիզ, Ժընեվ, Լիւցեռն, Սէն. Կոթար, Միլան։ Յետոյ մի և նոյն գործիքով կը բարձրանան Սրլիկենի գագաթն ի Բոստոն։ Ռէյնի եզերքէն կը հասնին մինչեւ Բէօն և անտի վերջապէս Ամստերդամ։ Նորապսակներն 36 օրուան մէջ, առանց դադար ներն հաշուելու. հեծելանիւով ուղեւորած են 3,416 քիլոմեթր։ Ամստերդամէն մինչեւն կերպոլ պիտի երթան Պրիւսել և ապա Բարէ, ուրտեղէն շոգենաւով պիտի անցնին Լիվերպուլ և անտի պիտի վերադառնան Նիւ Եորք ի նոյն մեքենաներուն։

ՍՈՍԿԱԼԻ ԽԱՂԱՄՈՒԸ.—Պեռեբ-ՈՒ-ՐԷՆ Լէոպոլ կը գրէ թէ վերջերս տեղւոյն մեծահարուստ երիտասարդ կալուածատէր մը Բուլուէն ազգատացեր է Մղթախաղէն և այսօր մէկ փարա իսկ չունի։ Առաջին անգամ կը կորսուանէ 5000 ռուբլի, այլ փոփոխելով չահիլ կորսուեալ դրամը, կը շարունակէ խաղալ խեղճ երիտասարդն մինչեւ որ կը կորսնցնէ իւր ամէն կարողութիւնը։ Մնացած էր միակ տունը 48,000 ռուբլի արժողութեամբ, զայն եւս կը խաղայ և կը կորսուանէ։ Այժմ, կատարելապէս չքաւոր, կը տանջուի սոսկալի յիշատակներով։ Մի քանի օր ու գիշեր անքուն անցուցանելով վերջն այժմ հիւանդացած է՝ սաստիկ թիֆոյէ բռնուելով։

ԱՆՄԵՂ ԱԶԵՐ.—Քարածուխի հանքերու արտանատէր մը Փարկի Օրերային մէջ նատած պահուն, քովի ընկերն հրելով նա կըսէ։ «Նայեցէք ա՛յն սիկնոյ որ նստած է ձախ կողմի երրորդ օթեանն։ Ինչ աչքեր եւ օրպիսի անմեղ արտայայտութիւն եւ դիմայ օրպիսի փայլ։» — կը ճանչեմ, կը պատասխանէ հանքերու տէրը։ Այդ սպիտակ հրեշտակի անմեղ աչքերն չորս շաբթուան մէջ 20,000 ֆրանքի ածուխ կերած են ինձմէ։»

Այս օրերս, Օգեսայի լրագիրների խօսքով, Օգեսայում պատահեցաւ մի դէպք, որ չատ նման է Սոդոմոնի դատաստանին, միայն վիճելի առարկան մի . . . խոզի ճուտ էր։ Ոմն Շերկով չորս վիրաւորներով հաստատում էր, որ այդ խոզի ճուտը իրանն է։ Մի ուրիշը, Խավրիկ անունով մարդ, իր կողմից երեք վիրաւորով, որոնցից մէկը խոպանաձաս էր, հաստատում էր հակառակը։ Երկու կողմն էլ ասաք վիճում էին։ Հաշտարար դատաւորը երկու կողմը հաշտեցնելու համար առաջարկեց հետեւեալ միջոցը. հակառակորդները վիրաների հետ պէտք է դուրս գային խոզի հետ մեծ ճանապարհի վրայ և պէտք է թողնէին իրան, ում մատնը որ գնար, նա էլ տէրն է։ Հակառակորդներն համաձայնեցին և դատաւորի առաջարկութիւնը կատարուեց։ Վիրաները ներկայացութեամբ խոզը ուղեւորուեց Խավրիկի տունը։ Զը նայած դրան հակառակ կողմը անրատական մնաց, առաջ բերելով այն, որ փորձը կատարուել է գիշերով։

—Եթէ այդ լինէր ցերեկ նա անպատճառ կը գնար ինձ մօտ, հաստատում էր Շերկով դատաստանի երկրորդ նստի ժամանակ։

—Պարոններ, միթէ ասօթ չէ՞ վիճել մի այդպիսի դատարկ բանի համար. դուք եւ ձեր վիրաները կորցնում էք ոչինչ բանից այդքան ժամանակ։ Այդ միջոցին դուք կարող էիք տան այդպիսի խոզ աշխատել։ Հաշտվեցէք. առէք խոզը մերթեցէ՛ք խոտրոմեցէ՛ք եւ կերէ՛ք միասին, քանի որ երկուսդ էլ նրա տէր էք ձեզ համարում։

—Ձեմ կարող, ս. դատաւոր, համաձայն չեմ։ Արդարութիւնը ինձ համար գին ունի. խոզը ինն է եւ նա պատահմամբ մոլորվելով ընկել է Խավրիկի տանը, որ եւ սեփա կանացրել է։ Դա իմ խոզն է, ահա ձեզ նը շան՝ մի ականջն էլ վնասուած է։

Դատաւորը երկրորդ նստին վճռեց գործը յետաձգել մինչեւ անձամբ խոզի ճուտի գնելը նրա «քրօջ»։ Հետո։ Երկու հակառակորդները նորից եկան դատաւորի մօտ եւ ս. Սատաժեսկօ (դատաւոր) նրանց հետ միասին գնաց խոզի ճուտերին գնելու համար։ Գնելով վճռելի խոզի ճուտին և նրա «քրօջը», դատաւորը հանձնեց որ նրանք երկուսն էլ մի մօրից են եւ թէ նրանք պատկանում են Խավրիկին։ Վերադառնալով դատաստանատուն, դատաւորն վճռեց, Շերկովի պահանջը մերժել, նրա վրա դնելով դատաստանական ծախսերը։

—Բայց որտե՞ղ է իմ խոզը . . . Որտե՞ղ է արդարութիւնը . . . բացագանչեց Շերկովը։

—Ձեր խոզը կորել է . . . իսկ արդարութիւնը արդէն գտնված է, — նկատեց դատաւորը։ (Մշակ)

ՀՆԶԱԿ
ԿԱՄ
ՀԱՒԱՏԱՐԱԾՈՅ ԶՈՒՄԱՐՃԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆՑ

ՏԷՐ ԵՒ ԽՄԲԱԳԻՐ
ՏԻՐԱՆ Գ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ԵՐԲՈՐԴ ՏԱՐԻ

Կը հրատարակուի ամէն ամսոյ 10 ին, 20 ին և 30 ին։ Վեցամսեայ 18 թերթեր հանուր մը կը կազմեն։

Տարեկան երկու հատորի բաժանորդագրմանն է Պոլսոյ համար 20 դահեկան։ Գաւառաց համար թղթատարի ծախքով 27 դահեկան։

Վեցամսեայ մէկ հատորի բաժանորդագրմանն է Պոլսոյ համար 10 և Գաւառաց համար 14 դահեկան։

Զեռքէ կը վաճառի թերթը 30 բարայ լրագրավաճառաց և մանաւորապէս Պահ-ՏԷ դարձ ջրաճառաց Պօղոս Ագլայի քով։

ԴԵՂԱՐԱՆ
ՍԱՄԻԿ ԱՍԱՏՈՒՐԵԱՆ
ԿԷՏԻԿ-ՓԱՇԱ

Թիւ 2 —Պալի-փաշա եօգուշու— Թիւ 2

ՄԱՄԱՆԱՒՈՐ ՏՈՒՆ

Առաջին կարգի եւ ամենամաքուր դեղերէից, ապահովեալ եւ երաշխաւորեալ, ուզակի Բարիզու Դաղղիացի Դեղագործաց Ընկերութեան վաճառատունէն բերել տըուած։

Մթերանոց ամենաբնոր եւ զուտ ձիան իւղի, որ բազմաթիւ չքաւրամներով վարձատրեալ Անգղիական հռչակեալ Բիթեռ Մօլլեռի տունէն մեծ քանակութեամբ բերել տրուած է։—Թարմ հանքային ջուրեր, ընտիր գոնեաքներ, Գնադնոյի և Պօտոյի գինիներ, Ամէն Բիքօն, Շօքոլատ, Ֆռանսն Լաքթէ, Գօլոնեայի ջուր, անգղիական հոտաւէտ նիւթեր, ակուանները մաքուր պահելու փոշիներ, ևն. ևն։ — Դեղագիրք մանրակրկիտ ճշգրտութեամբ կը պատրաստուին։

ԳԻՆԵՐԸ ԽԻՍՏ ՁԱՓԱՒՈՐ

1226 3—12

ՏՕԲԹԻՕՌ ՏԻՐԱՆ ԲԱԲԱՄԱՃԻ մասնաղէտ մանկարարձ, պատիւ ունի ծանուցանել իւր Արգոյ յանձնորդաց մէ՛ իւր ընտանեաց ապա անդամ փոխադրած է իրեն։ Ասպանոզ փողոց, Թիւ 6, ուր պատրաստ է իրեն դիմող հիւանդները դարմանել ամէն օր, յետ միջօրէի, ժամ 8-11 ըստ տանկաց։ 1112 16—20

ՕԳՏԱԿԱՐ ԴԵՂ ՄԸ

ՎԱՆ ՍՍԽԸՉԻ. յօդացաւի՝ մէջքի ցաւի՝ թեւի և ոտքի սրդրներու միակ դարման, որոյ օգտակարութեանը կը վկայեն հազարաւոր անձինք որք գործածած են զայն։ կը ծախսուի մեծ և փոքր քանակութեամբ, Պոլիս՝ մահմուտ փաշայի վերն, Եարըմ խանի դէմ՝ սեղանաւոր և ջրաճառ Սէմէրճեան Եղբարց խանութը՝ Թիւ 206։ 1109 13—26

ԱԶԴ

Ժ. Տ Ծանէթթոյի դրամատունն ի Զալթիա պատիւ ունի ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ ի մօտոյ տեղի պիտի ունենան հետեւեալ կարեւոր վիճակահանութիւններն, երաշխաւորեալ իրենց կատարութիւններն։

Հոկտեմբեր 17ին և 18ին, Պրուսսիայի Լոզրբիին Շրդ. վիճակահանութիւնը։ չահուն մէկ ութերորդին ի

ՔՈՒՆ ՏԱՐՈՒԱՆ ՑԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ
ԲՈՒԺԱԿԱՆ ՀՐԱՇԱԼԻ ԱՐԴԻՒՆՔՆԵՐ

ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՋՈՒՐ ՀԻԹԼԻԻ

(ՄԵՐՁ Ի ՊՐՈՒՍԱ)

Պէտրպոնոր սը Սոռոլ

1304 Սէֆեր 11 Թուական կայսերական իրատէով արտօնեալ—Վարձատրեալ Բարիզի, Վիէննայի, Լոնտոնի, Ֆիլատէլֆիայի, Անվէրսի, Ֆրանքֆորդի ցուցահանդէսներէն։

Հիթլիի ջուրն, որ Արեւմուտքէն եկող հահաման հանքաջուրերէն գերազանց է, շիշերու մէջ կը դրուի ընդ հսկողութեամբ Տր. Արիկեանի, պատուիրակ ի դիմաց առեւտրական Վեսմ. Նախարարին։ Մէն մի եղբէրք կրնայ է քննիչ յանձնիչին ստորագրութիւնը։ Հաստատութիւնը մերժելու է այն ամէն շիշերն որ չեն կրեր Պետութեան այս երաշխաւորութիւնը։

Այս հանքաջուրին յատկութիւնն տպահովեալ է մարդասիրական խորհրդակին և լեարդին հիւանդութեանց մէջ, աւազախտի եւ յօդացաւի մէջ։ չարաթախտի և փամփլիցաւին խօմութեանց մէջ։

Հիթլիի շատ սեղմօրհնակ հանքաջուր մ է, սեղանի համար պատուական ջուր մ է եւ շատ օգտակար է այն պարագային յորում ջուրերը վարակեալ են հանճնարարակ հիւանդութեանց ատեն։ Իրենց առողջութեան նախանձախնդիր անձինք ջրելզնելու, Պէնտերու եւ այլ ջուրերէն նախամեծար պիտի համարին Հիթլին։

Հիթլին կը դիրացնէ մարսողութիւնն և կը կանոնաւորէ միս բոլոր պարտիները։ Շատ օգտակար է նաեւ այն պարագային երբ պէտքնով սնող մանուկները կաթէ կըտրելու է։

Հիթլիի ջուրը շաբաթն երկու անգամ կը զրկուի աղրիւրէն, այնպէս որ կարելի է վստահ լինիլ թարմ վիճակի մէջ գտնել զայն ի մթերանոցս։

Գ. Պոլսոյ մէջ կը ծախուի ի կեդրոնատեղին Ընկերութեան, 13, Ճէլալ Պէյ խան, եւ ի Մանճաթիւրա—Բերա, Պ. Ալիբրանտի, դեղարան Տէլլա Սուտա, 169—Պոլիս, Պ. Մէղիքի, դեղավաճառ, 24, Եէնի ճամի փողոց,—Ֆ. Թէրտիման, դեղագործ, Ճալալ օղլու, Պարպիկան դեղանոցն մօտ—Աչ քիսալ, դեղագործ ի Վէզնէճիլեր.—Ղալաթիա, Պ. Մավրոգէօ, վաճառական, Սալիպզ փողոց, 34.—Պէշիքթաշ, կեդրոնական դեղարան.—Թէրապիա, Յասա Սրօնոմուլօ.—Պէշիքթաշի, Սողիրաքի Թէօխարիտի, վաճառական.—Գալատա գիւղ, դեղարան Լէոնիտա Անթիբա.—Իսկիւտար, Սալվրաքի Նուրբրթուլօ, դեղագործ։

Պարապ շիշերը եւս կ'առնուին։

1054

Ա. ՔԻԼՕՐԱԽԵՂԴ

(Խ—ղ—դ—ղ)

ԵՒ ՄԱՆԿԱՆՑ ԿԱՊԻՏՏ ՀԵՌ

24 ժամուան մէջ կը բուժի

ՍԻՐԻՈՅԻԵՒ ՄԱՆՐԱՄԱՍ

Քան տարուան յաջողութիւն

ԱՄԵՆԱՑԱԳԻՒ ԴԵՂԻՆ

Այս դեղ վաճառուած է շատ երկիրներու մէջ եւ Բժշկական ու Դեղագործական ընկերութեանց հաստատութեան արժանացած։

Արեւելից հասար ընդհանուր կեդրոնատեղին է Դեղագործական Մթերանոցը, Ղալաթիա Մեծ փողոց, 35։

671 25—26

Ց. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ
ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ
Ի ՊԱՅԾԷԼ ՀԱՆՈՒՔ

ՓԽՆ. ԱՆՏԻԼԱՐ ԵՕԳՈՒՇԵՒ Կ. ՊՕԼԻՍ

—Սոյն կազմատան մէջ կան Եւրոպական նորընտիր և կատարելագործեալ մեքենայներ որոնցմով կը կազմուին և կը յօրինուին

ԶԱՓԱՒՈՐ ԳՆԵՐՈՎ

ԳԻՐՔԵՐ դեղեցիկ և հաստատուն ՏՈՒՄԱՐՆԵՐ, վաճառականաց եւ ԱՑՑԵՑՈՒՄՆԵՐ, խիտ մաքուր և ընտիր։

Ծանօթացաց դիւրութեան համար կազմատունը ունի իրեն կցորդ վաճառատուն մը թիւ 27 Ֆինճանճըլար-Եօգուշը, ուր կ'ընդունուին յանձնարարութիւնք և ուր կը վաճառուին նաեւ գրագրական ամէն տեսակ պիտոյք, ընտիր թուղթ, գիր, տուփաք, պայուսակ, գրապանակ եւ եւ։

736

ՍԻՆԿԷՐԻ
ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՑՆԵՐԸ

Կը գտնուին միմիայն ի Պոլիս, Մահմուտ բաչա, 90,—ի Կալաթա Կլավանի խան, 2,—ի Բերա, Կալաթա Սերայի դիմաց։

Ժ. ՆԻԿՏԼԻՆԿԷՐ

Վճռական դիւրութիւն

Զգուշանալ կեղծերէն։ 626

ԲԺԻՇԿՆԵՐՈՒ ՀԱՐՑՈՒՑԻՉ

ԲԱՌՏԻՆԱ (Գորսիքա), Բնական հանքաջուր երկաթախառն, թթուային, կազային. ամենազգալի դարման ընդդէմ արեան տկարութեան, դեղնութեան, տենդի, սառամոքսի ցաւերու, եւ արեան նուազութենէն յառաջ եկած ամէն հիւանդութեանց։

ՀԱՆՔԱՅԻՆ ԲՈԼՈՐ ՋՈՒՐԵՐԷՆ ԳԵՐԱԶԱՆՑ։

Հանքին տէրն է Ֆ. Մոլինարի, 2, Պոմբօ փողոց, Մարսիլիա։ Կ. Պոլսոյ մէջ գործակալք են ԳԱՌԱՎԻԱ եւ ԲԵՆԴԻՔԻԹԻ, Ասա խան, 4, Մաքսի փողոց, Ղալաթիա։ Կը ծախուի գլխաւոր դեղարանաց մէջ։

621

CAISSE GENERALE D'EPARGNE ET DE CREDIT

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՍՆՏՈՒԿ
ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՎԱՐԿԻ
ԱՆԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 1,000,000 ՖՐԱՆՔ

500 ֆրանքոց 2000 արէնդիներու բաժանել

Հիմնեալ ի Բարիզ 1880 ապրիլին

և Անանուն Ընկերութեան վերածեալ՝ 1881 մայիս 4ին

Կեդրոնատեղի 116, հրապարակ Լաֆայէդ, Բարիզ

Վարչական խորհուրդ Պ. լը Ակոժան սը Մոնդով (Ֆէլիքս), ասպետ Պատուոյ Լեգէոնի, նախկին երեսփոխան Պ. Պիէ (Լէոն) Պ. Դ. Ռոդիվալ (Դ. Ռոդիվալ և ընկ. տունէն), տեղապահ որդի

Գործերէ 1887 ի Տարեշրջանին համար, Պ. Օռմոն (Վիկտոր) Պ. Պէլլիւք (Լէօ)

ՏՆՕՐԻՆ Պ. Մաթիէօ (Մոռիս)

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՎԱՐԿԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՍՆՏՈՒԿԻՆ նպատակն և առաւելութիւններն են։ Խնայողութիւնն ամենուն դիւրամատչելի ընել։—Քիչ դրամ ունեցողներոյ տեր ընել Բարիզի, Ֆրանսայի քաղաքաց, և Ֆրանսայի Գռէտի Ֆոնսիէին պարտատիրոջոց, ամսական 5, 10 կամ 20 Ֆրանքի վճարմամբ։—Խնայողութիւնն հրապուրիչ ընծայել, թէպէտ տալով դնողին, որ դեռ բոլոր ստակը չը վճարած մնացեալի վիճակահանութեան և ստանալ տոկոսներն։ միանգամայն ամէն անհանգստութիւն բառնալով, ամսական ստացագրոց դրամն ստանալով իւր իսկ բնակարանէն։—

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՎԱՐԿԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՍՆՏՈՒԿԻՆ, խնայողական մնացեալներու, ամէնէն հանմատչելի է։ սա գաղափարին վրայ հիմնեալ է թէ խնայողութիւնն աւելի կարեւորութիւն կունենայ արագապէս հատնելու դիւրակիցութեան, եթէ ոչ հորատութեան, քան ստանալու փոքր տոկոս մը վճարեալ գումարներէն։

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՎԱՐԿԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՍՆՏՈՒԿԻՆ խնայողին կառաջարկէ երկու միաբեալ առաւելութիւններ, պարգեւի հաւանականութիւն և տոկոս։ Ուստի և, 1880էն ի վեր իւր ձեռք բերած արժանին յուսացածէն վեր է։ 1886ին ուներ աւելի քան 96 000 յանախորդ, որոցմէ շատերը կարեւոր պարգեւներ շահած են։

Ֆրանսական կամ պէտիական մէկ կամ մէկ քանի պարտատիրոջոց դնելու համար, կը բաւէ իւր ներկայացուցչոյ յանձնել առարկին վճարին գումարը։ արժէքդիրն թիւն անպսակաղ կը հաղորդուի դնողին։

Թուբրիոյ համար ընդհանուր գործակալ

Յ. ԴՈՒՅՈՒՄԱՆՆ Մուսմփա փաշա խան, 6, Պոլիս.

Պ. Պ. Միսաք Մօրալեան եւ ընկ. գործակատարք Իզմիրի եւ ջրկակցքր Բասմաճեանէ, Իզմիր։ Պ. Յ. Պ. Քալեանեան, գործակատար Պրուսայի, նախկին Գամար, Իբէք խան, Պրուսա։ Պ. Սարգիս Սարգիսեան, գործակատար յԻսքիլիպ։ Իսքիլիպ։ Պ. Յ. Նշանպարեան, գործակատար ի Նէգրոպոս։ Պ. Սմբատ Գասիմեան, գործակատար Յաֆիոն Գարահիսար։ Պ. Զարեհ Ամիրեան, գործակատար ի Սարիպոլ։ Պ. Պ. Կ. Պօղոսեան և Ընկ., գործակատարք ի Տրապիզոն։ 748

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԳԱՌԼԸՄԱՆ ԵՒ ՊԼՈՒՄՊԻՐԿԻ

Ի Ղալաթիա Պէօյիւք Միլլէթ խան, միջազգային թղթատարատան վրայի յարկը

Սոյն վաճառատան մէջ խիստ ժամն գներով կը վաճառուին ամէն տեսակ ճերմակեղէնք, կանանց համար կրկնոցներ, տղայոց համար հագուստներ, կէս շրջազգեստներ, քօսէներ, օժտի համար ճերմակեղէնք, բանուածքներ, բազմատեսակ դուլպաներ, թաշկինակներ և այլ այս տեսակ ապրանքներ։

Այս ապրանքներ, որոց ամենն ալ լաւ տեսակէ են, կը վաճառուին թէ՛ փոքր և թէ մեծ քանակութեամբ։

Այս ապրանքներ կը պատրաստուին Վիէննայի և Պէրլինի յատուկ գործարանաց մէջ, Նշանակս Անդլիէն, Իտալիէն և Եւրոպական ուրիշ երկիրներէ նոր տարրեր կը բերուին։

Գնաւորներն եղած յանձնարարութիւնք կը կատարուին եթէ փոխարէնը փոխանակագրով և կամ թղթատարական դրոշմով գրկուի։

Զը հանուած ապրանքները եւս կ'առնուին և առարկը եւս կը տրուի զեղչելով փոխադրութեան ծախքը։ 1180

ROB BOYVEAU LAFFECTEUR

Կը բաժէ արեան ապականութիւնէ յառաջ եկած ամէն հիւանդութիւնները, Խոյլ, ամէն տեսակ վէրքեր, լոյծ ապտակ ևն ևն։

ՌՈԲ ՊՈՒԱՅՎՕ—ԼԱՖԷԹԷՕՌ

ԽՈՏԻՒՈ ՏԸ ԲՈԴԱՍԻՕՆՈՎ

Կը բաժէ հին և նոր դպղիական ախտերը, Վէրք, կեղ, Ուսեցք ևն ևն Ի Բարիզ, Ժ. Ֆէրրէ, 102, Ռիշելիօ փողոց, յաջորդ ՊՈՒԱՅՎՕ-ԼԱՖԷԹԷՕՌ ի և ամէն դեղարանաց մէջ։

J. Ferré, 102, Rue Richelien, Paris 22

ԱՊԱՀՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ԸՆԴԴԵՄ ՀՐԴԵՀԻ
Ի ՀԱՄՊՈՒՐԿ

Ընդհանուր գործակատար ՀԷՐՄ. ՀԷԼՊԻՆԿ

Կալաթա, Քարանթինա փողոց, թիւ 9

ԼԱ ԹՐԱՆՍԱԹԼԱՆԹԻՔ

ՇԱՀԱՒԻՑ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ ԿԱՊԱՀՈՎԱԳՐԻ

ՏՈՒՆԵՐ, ԽԱՆՈՒԹՆԵՐ, ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ, ՇԱՐԺԱԿԱՆ ԴՈՑՔ ԵՒ ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԱՊՐԱՆՔ

566

ՌԱՌԱԵԱՆԻ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լէվրէ—ի, Մէյերլի—ի և Օռէ—ի գլխ. կանոնաւորութիւն

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Ամ. Նոթիս	3,000	Գլքք
Արարատ	2,500	Լոռնէրս
Գ. Քաստիա	2,500	Քրուիքլանդ
Լաքոնիա	2,800	Ռուիլք
Փասէանիա	2,500	Մարշ
Բու